Контрольни экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШОАТТА, 9 ИЮНЬ, 1984 ШУ. ◆ № 69 (8047). ◆ Мах 3 кап.

Социалистически яхьа дневник

БІУБЕННА КЪАХЬЕГ

Бурувдеттар а ш т в хадданза эшаш продукци а Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене ремонтно-механически заводо арахецар. ДІабахача шхе бетта планал совгІа до арахийцай 97 эзар сома мехь товарни продукци, потребителашка дІакхачийтай 80 эзар сом мах бола тайп-тайпана мехкаьтта оборудовани. Белгалдаккха деза да, овсаре къахьегарал совгІа шоаш арахеца продукци завода болхлоша дикен тІехдикен мара ца хулийтарга.

КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума [illegible] лакхьара, оттаь задани шоаза тІехкхоачаш а ю, цар хІа пи процент лакхьлий кланагІа лаьрхІачул. Шоай производствени хьожаман тІа-тІа тоадеш ба уж укх бетта а.

Предприяте коллективе кьрвача социалистически яхье хьалхара моттиг дьахкхай Абубакаров Мовлади Симменич керте латтача механо-сборочни цеха коллективо. Власенко Александр Николаевича кулгалдеча шолагІча цеха болхлоша.

Асмаlа кулгалдеча розлични участкан коллективаш. Цар эггара хьалха рапорт делир ихе бетта план кхоачашъярах.

ГІИШЛОНХОШТА — ШОРТТА МАТЕРИАЛАШ

Нохч-ГІалгІай «ГІишлой управлени» чу дел йоагІача гІишлонхой организацей коллективашта ма эшша гІишлой материалаш лоаттаяра ший ерриге торонаш оерцагІъяьхай Грознески аьшкабетони конструкцей завода коллективо. Къахьегами социалистически яхьа дика вІаштІехьъяьк к х а й, баха пайда хйбу бала [illegible] производственни мощностах, кьяаре къахьег коллективерча болхлоша а. Цунга хьежжа дика да предприяте болхлоша доахаш дола ерриге техникл - экономически хьожамаш. Товарни продукци арахецара план 44,8 процент тІехкхоачаш а я, задание совгІа арахийцай 238 эзар сома мехьа гІишлой материалаш. Укх бетта чотагІа арахийна нормативно-цІена продукци 76 эзар сома мехьа хилар. ТІехкхоачагъяьй кхыча хьожамий ихе бетта план а. Оттаьча задание совгІа къахьегама овсарле цар 7,9 процент лакхъяь.

Завода некашта юкъе яьрвача социалистически яхье хьалхара моттиг дьахкхай Нагерманов Баудин кулгалдеча кхоалагІча аьшкабетонни цеха болхлоша.

КЪАХЬЕГАМ ДИКА ВІАШТІЕХЬБАЬККХАБ

Цхьайттлагіча пятилетки диъагІча шера хьалхарча оттташки къахьегами овсарле лакхъяра оттаь задани кхоачаш ца е чарех яр Грознески кондитерски фабрика коллектива. Из кхоачамоадар дІадаккхара шоай ерриге низаш оерцагІдьяр уккхаба. ДІабахача ихе бетта къахьегама овсарле лакхъяра план шкьа процент совгІа тІехкхоачашъяьй.

— Дй тІехьа дикагІа кул фабрика болхлоша доаха къахьегама толам а. Ер шу доладелча дена задание совгІа цар арахийцай 37 эзар сома мехьа нормативно-цІена продукци, шоай потребителашка ехий 71 эзар сом мах бола тайп-тайпара кондитерски изделеш.

ХІара бетта шоаш тІанйца декхараш тІехкхоачаш а деш, хьинаре къахьегаш я Тесаева Машура, Дудиева Мария керте латтача бригадай Бислиева

ДЕКХАРЕХ ЛОАРХІАБУ

Дика къахьег «Союзавтоматстрой» ВНПО опытно - эксперименталыш завода коллективо. ДІабахача ихе бетта задание совгІа ехкар цо 34 сома мехьа продукци, арахийцар кховттъа эзар сом мах боле товарни продукци.

Къахьегама овсарле планагІа лаьрхІачул совгІа цхьа процент лакхъяр боккха лоархІам болаш гІулакх хилар белгалдаьккхадар КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленума решенеш тІа. Шоай кхоачашшка а хьежа, завода болхлоша встречни план тІанйцар — къахьегама овсарле 2,8 процент задание совгІа лакхъе.

ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдикен хьадер дукхагІен хилийта!

Грознески «Электроприбор» завода дукхача болхлоша чІоагІа зоаркхалаш лелабеш ба наладчикий, коммунистически къахьегама ударникий В. М. Жуков, В. Н. Рудь, наладчиккий бригадир В. Ф. Дмитренко. Хьинаре а хьа а хьегаш, дог гІоадоаха толамаш доахаш хилариа дахьах цар сий коллективе. Шоай балхах тІехдика кхетамаш болча царна массанена а кхоалагІа разряд енай. Шоай хьаьнна йола продукци кхьинхха тайна даьхха гІалат доацаш йола а хулийтиш, хІара сменагІа нормаш 115—120 процент кхоачашъе цар.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) [illegible] бекеттадача [illegible] чертежага хьежаш ба наладчик В. Жуков, наладчиккий бригадир В. Дмитренко, наладчик В. Рудь.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХІанз — июль бетта чотагІа

Йоккха яц Оздоева Хьавас кулгалду комсомольско-кагирхой бригада. Бакъда, цунна карагІдаьнна хІамаш дукха да...

Массехк шу хьалхагІа «Электроинструмент» завода сборочни цехе вІашагІйоалла лаьрхІар комсомольско-кагирхой бригада. Цунна керте мала оттаверга? Дуккхача хана денз ший декхараш дика кхоачашдарел совгІа, уллув къахьегаш боача кокъосташкара доагІар хьалекхаш, производствех дог лазаш, ший балха нормаш дикна тІехкхоачашъеш йола Хьава зийнаяр администраце...

— ТІа цехе болх лерттІа дІаболацар, каст-каста ниисълора электросверлилкаш брак йолаш хиле ОТК контролерашта чакх ца йоалийташ йола моттигаш, — аьлаш, дувц сборочни цеха начальника Костоева Марема. — пудухьа цеха болх тоабара из бригада вІашагІйоалла лаьрхІар оаза.

Ше вІашагІтохача укх диъ шера цехе меттел, ерригача заводерча бригадашта юкъе балха хьокхамаш дикагІа долаш хьайоагІа Оздоевай бригада. Дика лоархІадий из дІабахача ихе бетта декхарех а — производственни план 122 процент кхоачашъяьй. ХІана из къахьегаш а укх шера июль бетта чотагІа.

Мишта вІаштІехьдоал коллектива ишта дика толамаш лаха? Эггара хьалха из да коллективе къахьегамен производственни дисциплина дика хилар, формана а доладаш социалистически яхьа тайп-тайпарча формаех бизза пайда эцар. Яхьах лаьца аьлча, ер шоллагІа шу да Оздоевай бригадо г. Орджоникидзерча ОЗАТЭ яхача Электролампови заводерча Бадоев Николая комсомольско-кагирхой бригадаш социалистически яхь лелаю. Каст-каста вІаши хьоашалгІа бале хул бригада членаш. Цига цар итогаш а шоашта карагІдаьннарий. хьалхалаттарий балха опыт дІа-хьа эц.

— Иштта. вІаши бувзам лоаттабаро тхона гІо ду шерда толамаш даьха ца Іеш, вІаши юкъера доттагІал чІоагІде, производстве ниісдуш дола кхоачамбоацараш теркал а деш. уж дІадахара наькъаш лаха, — дувц Оздоева Хьавас.

— Массаза а ишта дика толамаш доахаш хьаенай шун коллектив — аьлча, Хьавас дувц: «Эггара хьалха бригада вІашагІехача хана цхьаццаa халонаш эттар тхона хьалхашка. Уж дукхагІча даькъе дисциплинаца йозаенна яр. Массава а цар производствах дог лазаш, каст-каста балха хьабахке тІехьабуалар Измайлова Халишати Хаштырова Кайпен. Завода гаьна боацаш бахаш болга теркалдоче, цхьаккха кортар болаш бахьан дацар уж шн сборщица балха тІахьаюалара. Бригадерча толашагІа болча болхлоша Нальгиева Любае, Дзахильгова Марема, Гамурзиева Зинас массехказа къамаьл дайр дисциплина телкаяечарца. Бакъда, гІулакх хиланзар уж шаккхе а бригадера дІа ца яьккхача. Цу хана денз кхы сег тоадаь из воалаш хьадоагІа тхо.

Сборщикий болх лерттІа дІагІоргбал царна эшаш йола оттадаш механически цехо кхоачам боацаш дарттаеш ца хилча. ХІьата, каст-каста нийсъора хьалхагІа из бахьан долаш. сборщикаш болх боаш багІа беза моттигаш. Дукха уйла е бийзар Хьавай а бригада члений а из кхоачамбоацар дІадаккхадаь-м дахь дохаш. Юххера а из кора а бир царна.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

ХЬАЙБАШТА — ШОРТТА ДОАКЪАР

Йол Іалашъю — догІа а новкъа дац...

Кхоачаш себангало а яьлехьа «Дружба» яхача совхоза цонашка болхлой бар. Ди шелдагІа гулье эза люцарна, йол — сецден сарехьен. Доакъар Іалашдарашта хьалхагІа е шортта бе болх кийчбаьбар механизатораша Костенко Алексайси Гучигов Мухьадем. Цо шинне а шоай агрегатаща кальдийдатье кьеца касарагІа Іойлилаер 130 гектара тІара буц. ХІанз ший подборщикаца - копнителаца йоцъеенна буц хьагулье схваннеаар тракторист Ибрагимов Адам. Бийсанне тІувбенначе евлецаре дІаттьенставцар цул шортгера комлпенинг — вердигеш.

Цхьана хьнаре бола бере механизатораша Ахмадов Хасмохьмадем Абдуев Ибрахьимов. «ДТ-75»-[illegible] бола цар тракторaш вІашагІбийзаар тросаш водекую. Иштта вІашагІдоаний цар агрегат кхай тІа гІоала йодача хана трактораш вІалла бІерга а гецар хол сайна оттача вопокушена гІахьашна. Цхьабаьгда, мел чІоагІа етта из яlе а, трактериста «Азбиев Мухьаде стогометатело снизе цхьанар эккийтар из — темор зІамагІоро, кІаьта денлара ергІа доккъагІа тумар. Болета кугго цхьаьдоаш ах тони ьяла айо, хІаьта а ергІа доттаю бераште кхоачам хилец цунах.

— Хьатесса, хьатесса, Мухьади, — безаме цІогІара дотт шоазткъе нит шераш дааьнача Сагаев Лом-Іаьласи Умарпашев Зоербиков. Йол кхадамзе хьатенааш летташ а йоал цар из. Шоай лена бІешь ергІаш дахьд цар, хІаьта а чордадар дасмассала доал гІадбола уж. Миче билае беза довш, кьожаш, тешшама булл цар тарке.

— Ерриго дола ергІа дукхачарча шерашка латтаргда, — йоаз совхоза директора Герзалиев ТІапас — Е догІа а е муІ а новкъе бац цу ергІана.

Цул тІехьагІа шин сахьат даьлча, ергІа детта а биззалца хІама дикь а баьнна, ергІа деттараш цул Іайхе салеІа ьимна Іоюкашшашш а Т. Герзалиева аьлар:

— ХІанз йисте ма диъларий вай догІа Іотіадолаалашекье. Люцерна аьна 800 центнер йилла курчъа вай сенпика чу. Из зІамига дакъа дац доакъар кийчдара кхайкадаь республиканске месячник долча юкъагІа вайна енна задани кхоачашъеча юкъадиъьаре.

...Каст-каста догІаш дала даьлар. ХІаьта а доакъар кийчдара бола соцайтанцар доакъар кийчдараш. ХьалхагІа а шин сенгар а кийчсьа, цар чу сенпка даьргІа ишае баьцаш чуйоккха болабелар. Бакъаьа а, сенаш а хилавза ергьаш боалама — 900 тонн. Иштта болх бу доакъар кийчдараш: хьа ца тулийташ, шортта тайп-тайпара доакъар Іалашду цар общественни хьайбашта.

Е. ГАГИЕВ.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюро, НГІАССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обкома [illegible] «ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдикен хьадер дукхагІен хилийта» яхача девизагІа Кхочан Энергетически программе кхоачашъяра диъагІа цхьайттлагІча пятилетке задании тоалла кхоачашдера социалистически яхье хьинаре Нохч-ГІалгІай АССР городий, районий, къахьегама коллективий 1984 шера ихе бетта дахаче къахьегама толамий итогаш.

Планаьи социалистически декхараш кхоачашдеча эггара дикагІа производствени толамаш дахарах призови моттигаш а кьожаш, республикански газеташта тІачІоагІдеьча сийлахи Укга-тІа яхе леьрхІад:

Районашта юкъе:

керттера ерриге технико-экономически хьожамий толама кхоачам а деш, тІехьюохи йола предприятеш ца хилийтарах, продукци мехьала ехкара план, поставкаш ера заданеш а тІамйца декхараш а 100 процент кхоачашдарах:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ —
СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНА;

ШОЛЛАГІА МОТТИГ —
[illegible] РАЙОНА;

КХОАЛАГІА МОТТИГ —
НАДТЕРЕЧНИ РАЙОНА.

Грознески, Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски, Нажай-Юртовски районаш дика болх баьлга белгалдаьккхад.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ ИЛМАН-ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕШТА ЮКЪЕ:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ —
«ПРОМАВТОМАТИКА» ИЛМАН-ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНА

продукци арахецара план 115 процент, из мехьала ехкара план 103 процент, поставкаш ера а тІаьхье дІахьайхІача 100 процент кхоачашъярах, къахьегама овсарле лакхъяра план 104 процент кхоачашъярах, арахецача продукцега дІабода мах 0,5 процент лоxбарах.

ШОЛЛАГІА МОТТИГ —
«ОРГТЕХНИКА» ЯХАЧА ГРОЗНЕНСКИ ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНА

продукци арахецара план 111 процента из мехьала ехкара задани 104 процента, хІаьта поставкаш ера задани а тІаьхье дІахьайхІача 100 процент кхоачашъярах, къахьегама овсарле лакхъяра задани 102 процент кхоачашъярах, арахецача продукцега дІабода мах из процент лоxбарах.

«ГРОЗТРУБОПРОВОДСТРОЙ» ТРЕСТА

подрядни балхий план 111 процент кхоачашъярах, ший низаца бахкаш дара задани 102,6 процент кхоачашъярах.

КХОАЛАГІА МОТТИГ —
«ГРОЗНЕФТЬ» ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНА

продукци мехьала ехкара план 104 процент кхоачашъярах, поставкаш ера задани а тІаьхье дІахьайхІача 100 процент кхоачашъярах, къахьегама овсарле лакхъяра план 104 процент кхоачашъярах, арахецача продукцега дІабода мах задани 0,7 процент лоxбарах;

«ЧЕЧИНГСЕЛЬСТРОЙ» ТРЕСТА

подрядни балхий план 101,7 процент ший низаца гІишлой балхаш дара план 103,3 процент кхоачашъярах.

ПРОИЗВОДСТВЕННИ КОЛЛЕКТИВАШТА ЮКЪЕ:

ХЬАЛХАРА МОТТИГ —

«[illegible]» НГДУ.
«[illegible]» ВНПО опытно-эксперименталыш завода.
ТЭЦ-2.
«[illegible]» яхача опытно-экспериментальни завода.
Производствени [illegible] объединене.
[illegible] завода.
«Чечингсельстрой» треста ПМК-[illegible].
[illegible].
Грознески объединени [illegible].
[illegible].

ШОЛЛАГІА МОТТИГ —

[illegible] УБР-е.
[illegible] завода.
№ 7 йолча треста Грознески монтажни управлене.
Грознески локомотивни депо.
Гудермесски «Мединструмент» завода.
Грознески универмага.
Объединени Грознески ТЭЦ-е.
Нохч-ГІалгІай гІишлой управлене Грознески аьшкабетонни конструкцей завода.

КХОАЛАГІА МОТТИГ —

П. Ахриева цІерагІча Назрановски «Электроинструмент» завода.
Грознески «Нефтехимавтоматика» завода.
Нохч-ГІалгІай гІишлой управлене № 7 йолча гІишлой-монтажни управлене.
[illegible] завода.
«[illegible]» объединене.

Кхочан программо кхоачашъеш

КОМСИЙ ХЬУВКЪАМ ЛАКХБЕ БЕЗА

Укх тІеххьарча шерашка пачхьалкхенга комсаш йоалхара планаш кхоачаш ца ем хьайбагІа «Чеченингушвино» яхача объединене чуйолха совхозаш. Цун бахьанаш дукха да. Керттерчарех лархІа доагІа из культура хьалкхеечара балхаш лерттІа вІаштІехь ца дахар, болхлоша дикагІа къахьегаргдола хьалаш хьа ца дар, комсаш лелае хоаш бола специалисташ шиъ хаинахьа кийч ца бар, кхыдараш.

Дукхьал дІадахача цхьан шера массехк миллион сом зе даьд объединене совхозашка.

Фу деш ба «Чеченингушвино» яхача объединене а цунна чуйолхача совхозий а культалхойн специалисташ карарча шера пачхьалкхенга комсаш йоххара план кхоачашъяра, пятилетка хьалхарча кхаь шера тІадиса декхар дІадаккхара, боахамий экономика тоалра, из мехье культура лелаярцей хьалкхеярцей дувзаденна ерриге балхаш цІенхаштта тоадара?

Цу хьакъехьа «Наурский» комсий совхозе гулбеннача республиканскии районий газетий редакцешкарча журналисташца къамаьл деш хилар «Чеченингушвино» яхача объединене начальник Конев Александр Михайлович.

Цо белгалдаьккхар дІадахача шера боахамий кулгалхойн специалистийн бехкагІа комсашта лерттІа доал даь ца хилар, ма боагІа вІаштІехьбаьккхабац болхлой къахьегам, гІоза телхаяьй комсаш хьалкхеяра технологи. Геттара эсала дийнад цу культураца дувзаденна балхаш Малгобекски районе. Геттара вІеанга комсаш яьхай Шелковской Гудермесски районашкарча цхьайолча совхозашка а.

ЧІоагІа къахьега дезаш культура я из. Цудухьа комсашца дувзаденна балхаш чакхдоахачи нийсдуш йолча халонашта духьалъотташ хила беза уж хьалхеераш. Къаьстта дукха балхаш бІаьстийн аьхкийн де деза раш. Шоай ханнахьеи агротехнически бокъонаш дІа ма [illegible] уж чакхдоахача бригадаша, отделенеш хаоттамо дукхьале йойе а хьувкъам дика болаш хьалкхею комсаш.

Иштта, дІадахача шера «Новогрозненский» совхоза В. Насуханова М. Мамадиеви керте латтача бригадаша хІара гектаре тІара 95 центнер гергга комсаш яьлай, планагІа 72 центнер йолча, Надтеречни района «Новогрозненский» совхоза З. Энгиноевас кулгалдеча бригадо планагІа яха йоагІараш 55 центнер йолаш 75,3 центнер яьккхай. Наурски района «Победа» яхача совхоза В. В. Пшеничный керте латтача № 1 йолча отделенерча болхлоша 400 гектарах хІаране тІара 67,9 центнер комсаш чуеций.

Бакъда, дукха яц объединене совхозашка цар санна лакха хьувкъам кхебеш йола бригадаш, отделенеш. Цо хьахьокх хьалхалаттача коллективий опыт дІайовзийтара, из массанахьа балха юкъейоалара, совхозашка йолча торонех кхоачамехи бизза пайда эцара хайра хІама дагІа ца хилар.

Уж гІалаташ кхоачамбоацараш теркал а дьа [illegible] комсий плантацешкара балхаш эргадахара чІоагІъяь мероприятеш шоай низ дІа ма кховча чакхйоаххаш ба объединене кулгалхой. Эггара хьалха къоастадаьд кадрай доп. Ла йиш йоаца кхоачамбоацараш а дувзийташ, болхлой къахьегам вІаштІехьбаккха хоаш боаца директораш керттера специалисташ гІулакхах мукъа а боалийташ, цар йоагаметта шоай декхараш кхоачашде ховрдола специалисташ оттабаьб. Цул совгІа, Іан заманна лаьрххІа семинараш а болхлошка, бригадирашка, отделеней управляющешка дІайовзитай комсаш кхеяра технологи.

Караpча шера къаьстта боккха теркам тІабахийтаб агротехнически бокъонаша дІа ма декхара шоай ханнахьа комсий плантацешкара балхаш чакхдахара. ВІаьсти дийна тІехьъаьннаяле а 21 апрель хьатІаоттташ, объединене дукхагІа йолча совхозашка вІаштІехьдаьнад лаьттан кІалхара комсаш хьамукъаяха, аьшкасаьргех уж хьалъехка, яІа, кхы эшараш де.

— Хьалха дІаихача шерашка царех дукхагІдола балхаш деш хиннараш Дагестанера шабашникаш бар, — йоах Александр Михайлович. — Укх шера оаза шиш бола указаш еннайр уж бехктовхаме балхаш, агрономашка хадданза тІехьожаш а лоаттабайташ, шоай болхлошка чакхдахийтара ХІана аьлча, шабашникаша дог лазаш дац шоаш хьадер, юххера зе мара пайда а бадаш бар беча балхах. Оаха из указани еннаяе а парга яІийтай шоай плантацешкара комсаш Малгобекски района «Алханчуртский», Шелковской района шин-чахь совхозашкарча кулгалхоша ХІаьта 10 май хьатІаоттташ мара из болх чакхбаьккха а баьннабац уш. Уж балхаш тІехьдалийтарах, а комсий хьувкъам эсала хила мегаш да гІулакх.

Цхьайолча совхозашка цу тайпара кхоачамбоацараш нийсдалийтадале а объединене системе укх шера дикагІа чакхдоах комсий плантацешкара балхаш. ХІанз керттердар да дазараш ца деттадалийтаран эзне йола свдоала хІамаш ца хилийтаран хан-ханнахьа молхаш еттадга. Іаьхара хеталгаш дІатедар, комсаш цІаьхка а хьалъехкага. Уж балхаш тоаме чакхдахара шоай низаш тІадераадаь ба хІанз механизатораш, мугІарера болхлой, специалисташ. Цу хьакъехьа ший къамаьл чакхдоалаш Конева аьлар:

— Караpча шерара декхараш толаме кхоачашдаре тешаме дард еллай. Къаьстта дика хьувкъаш йоагІа комсаш Наурски Надтеречни районашка. Эсала хургбац цар хьувкъам вокха районашка а. КІезигагІа ецча а пачхьалкхенна дІалургъа 100 эзар тонн комсаш.

Дукха да объединена чуйолхача совхозашка из декхар кхоачашдара хІахо йодача хана зе дезаш дола балхаш. Тешa лов царех а уж дика ловрхІалургхидарах.

С. АУШЕВ.

Социологаш дагабувл

Селхан чакхъьннай шин дийнахьа Грозне болх беш хинна заводской а юрташкарча а социологий Къулбаседа - Кавказски зональни семинар. Из кийчъяьр КПСС Нохч - ГІалгІай обкомо а СССР Іилмай Академе Советски социологически ассоцаре Къулбаседа - Кавказски отделене а.

Семинар хьеллаш доалла къамаьл деш парте Нохч-ГІалгІай обкома секретаро З. А. Яндиевс дийцар производствана дола делга тоадеча, къахьегама коллективашка доагІаш дола психологически климат хьакхоалача, идеологически балха эффективность лакхъеча социологически тохкамех хьадоалача бернатах. Из иштта хилар къьета хьахьоих вай республика цхьайолча предприятешка, объединенешка болх беча социологий опыто. Масала, социологически службе вІаштІехьъяккхара, цун рекомендацеех пайда эцара чІоагІа йоахо ю «Грознефть» объединене, гІишлошъяра Нохч - ГІалгІай управлене, «Грознефтеоргсинтез» объединене, кхычахьа.

ХІанзарча хана зоаме болаш дола социологически тохкамаш дара цхьайолча актуальни проблемех а Къулбаседа - Кавказа социологий декхарел а дийцар СССР Іилмай Академе Советски социологически ассоциаце Къулбаседа - Кавказски отделене президента, исторически Іилмай кандидата Горяинов Станислав Петровича.

Къахьегама коллектива доал деча социологически тохкамаш дара методика йовзийтар СССР Министрий Советерча халкъа боахама Академе Іилман - тохкама лабораторе вокхагІволча Іилман болхлочо, философски Іилмай кандидата Варис Игорь Юрьевича. [illegible] автомобильни завода 110 эзар болхлочох латтача коллективе подрядни бригадай балха социологически тохкамаш дара опытах дийцар цо.

Гулбеннарашта теркам тІа бахийта ладийгІар XII пятилетке предприятеш экономически а социальни а дегІайоалара план оттаяра керттерча достамех а из кийчъяча социологически тохкамий Института вІашагІволча Іилман болхлочо, философски Іилмай кандидата Попов Сергей Николаевича дийцачунга.

Къулбаседа - Кавказски регионерча социологашта чІоагІа накъадаргдолаш дар «Красный котельщик» яхача Таганрогски производственни объединене социологически служба балха опытах а «Грознефть» объединене предприятешка социологически служба балха планирована ярах а дагІа хоамаш.

Семинаре дакъа доалараш хилар гІишлошъяра Нохч - ГІалгІай управлене информационне - вычислительни центре. Цун начальника, технически Іилмай кандидата Банхиев Абубакар Ибрахьхьима дийцар гІишлошъеча къахьегача подрядни бригадай болх тоабара, царна доал дара, ЭВМ-ах пайда эцарах.

Семинаре хиннараштa практически болх беча хана накъадаргдолаш дар Черсий-Балкхарой автомобильни транспорта объединене социологически тохкамий лабораторе начальника Дышеков Георгий Фицевича, Краснодарски хьочатобумажни комбината социолога Коталь Владимир Ивановича, горо Ставрополерча заводеной социолога Фомина Лариса Ивановнае дукхача хьехар ло хоамаш.

И. МУСИЕВ.

● *Вахара хьисап—советски*

СИГАЛА ТIЕМА ДОХК ЦА ХИЛИЙТАРА

Дукха ха йоаццаш ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода хьокхамий улга тIа хьалтехар дика кийчъяь йола «Болхлой листок». Из яр предприятерча инструментальни участкера эггара дикагIа лоархIаш бола болхлой Шадиев Осман, Манкиев Ахьмад, Цечоев Мухьмад - Башир дакъала бувцаш. Цу дийнахьа «Болхлой листок» ца ешаш нагахьа болхло тIехваланзар цу юкъе гIолла. Из ешарал совгIа, царна карагIдьанна дика гIулакх дувцаш дар дукхачеша а. Дег тIара доагIача дIайхача дешаца баркал аьлар царна массане а. Наьха безам иштта чIоагIа тIаоаш царна карагIдьанар фуд-теш? Из моллагIчо а дергдолаш гIулакх да аьнна хеталуш дар хIаранена. Дунен тIа машар хилийтара шоай алапех цхьа дакъа дIаленнадар цар машара Фонде. Коммунистически къахьегама ударник, рационализатор, новатор лоархIаш волча Шадиев Османа машара Фонде дIачуденнадар ший алапех пхи тума, хIаьта инструментальни участка болхлошта юкъе яьржача яхье хьалха латтача шлифовщика, КПСС членалла кандидат волча Цечоев Мухьмад - Башира, комсомольца, резчика Манкиева Ахьмада хIаране шоай алапех машара Фонде дIаденнар 25 сом дар.

Машара Фонде шар дIачуденнар дукха ахча-м дац, цхьабакъда, цар дIададалаь дика гIулакх массане а теркам тIаоаш-м хилар. Цу кхаьнгеца а къамаьл хилар са цу хьакъехьа, из дика гIулакх дIадоладе царна миштта дагадехад а хьттар аз хьалха латтача болхлошка.

Iалаьмате чIоагIа аьх хеташ, эздел долаш кагийнах ба уж, чIоагIа безаме къамаьл а дар тхона юкъе хинар.

Шадиев Османа дийцар ший да сийлахь - боккхача Даймехка тIом тIа ваза хилларах, из цигара юха цIа ца варах а. Цу хана дезз дукха ха дIаяхай, цхьабакъда, даь сибат хIана а тIехьа цунна диццаланза да. Со санна бараш миллионаш ба, ахаш дувц Османа, из берригa ба ла а гIайгIа а тхога кхачийтар тIом ба. ХIанз дунен халкъашта юкъера хьал кхохкаденнад, духхьал США-КIайча цIен кулгалхой бехкегIа. Цар шоай ядерни ракеташ дIаувттаеш латт социалистически мехкашта гонахьа. Иштта долча чоалхаверча хьалацка вай хьамсарча парте Центральни Комитети Советски правительствой керд-кердача инициативагIа машара политика а кхайкаш, ядерни тIом ца хилийтара шоай низ кхоачар ду. Аз машара Фонда юкъедихьар, — аьлар Османа, — аз лоархI парте политикена се мутIахьа хилар.

Цкъа санна дукхаза хезад сона боккхийчар тIемах дувцаш, цу дакъе сай дас тIемо тIаденача Iазалех дувцаш а хезад сона, — аьлар Цечоев Мухьмад-Башира. Вай городашка а юрташка а американски ракеташ дездар делаш вац со.

Манкиев Ахьмад инструментальни участкера къона болхло ва, дукха ха яц из укхаза балха вена, деррига а динъ шу гаргга ха мара яц. Геттара хоза а хеташ къамаьл хилар са цунца.

Вокхха хулаш латташ кIаьнк ва. ХIанз а тIехьа вахара там бовзаш вац из,— йоах Ахьмада, — ше из ярра дувен, вахара хоане цунна яйзача хетар сона, массаза а тIема дохк доаццаш сигале сийрда хилча лоара, цун наьна дог делалга лоара ший воIах докхал а деш. Кхетаду аз, машара Фонде аз юкъедихьар докхха дакъа доацалга, хIаьта а тIом ца хилийтара лоаттабеча къовсаме доагIаш дола дакъа лаца гIерт со, даим халкъашта юкъе доттагIал а хургдолаш. Со теш а ба хьакъал Iовдалал котдаргхиларах.

Завода ветеран Чахкиев Ляьва керте латташ йола инструментальни участок заводе эггара дикагIа лоархIачарех цаI я. Предприяте дог оалаш я из. Цо арахецача продукцега хьежжа мара дIабаха йиш йолаш бац кхыча участкей болх. Укхаза арахецаш йола прессформаш, штампаш, мерительни инструмент даим тIехдика хул, цудухьа уж дукха лх. Цу целе болх беш бараш заводерча болхлошта юкъе эггара говзагIа а лакхагIа квалификаци йола а болхлой ба. Царех ва слесарь - лекальщик, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Котиев Ахьмад, слесарь - инструментальщик, СССР Лакхехьарча Совета депутат Халгуса ТIахIир, профессех йолча конкурсе котаьннар, шлифовщик Измайлов Iумар, кхы дукха бараш а. Цар хIанзлехьа кхоачашъяьй шоай пятилетка задани.

Слесара - лекальщика Котиев Ахьмада йоах: цкъа санна дукхаза а уйла яьй аз цехе белгалбаьнна боаца, дукха бовзаш боаца болхлой духовни даькъе лакха латташ хилар фу бахьан да-теш яхаш, уж цIена уйла йолаш ба, эзабевам ца беш доагIаш дар хьадехаш ба, тIалатташ бола бехктокхам боккха хилар кхета а деш, коммунистически хьисапе кхоачашду юкъара гIулакх. ДIахо Ахьмада дувц инструментальни участка болхлоша цкъа санна дукхаза машара Фонде ахча дIачутийна хиларах. Дукха ха йоаццаш участка болхлоша машара Фонде дIаденнар 57 сом дар. Цкъа дезза санна барзтайна болаш, шоай производствах дог лазаш бола нах ба участке къахьегаш бараш. Цудухьа массаза а дика лал цар гIулакхаш. Башха динача производственникаша, къахьегама ветеранаша Iомабаьб укхазара къона болхлой хьаьнала а хьинаре а къахьега. Иштта болча нагирхой хьехамчех ба токарь Шадыжев Борис, «Социалистически яхье котаьннар» яха сийлах цIи лелаеш вола токарь Калоев Сайта-Мухьмад, слесарий-инструментальщикий комплексни бригада бригадир Инаркиев Мустафа, коммунистически къахьегама ударник, комплексни бригада бригадир Могушков Бек-хан, кийчой участка мастер Щеглов Александр, кхы дукха бараш а.

Х. МЕСТОЕВ,
Назрановски ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода инженер-технолог, «Сердало» газета корпункта заведующи.

Кхоана—яйгача промышленноста болхлой Ди

Грозненски швейни производственни объединене кугIарера болхлой балха тIехьа шу хьалха къахьега хIоболабелар хIама цкъа конструктораш бола Сухомлещенко Римма Викторовна Егорова Вера Ивановна. Цу шерашка шоай балха тIа йоккха опыт Iоамаьй цар. Цхьайкха операци яц царна тIехдика кхоачашъе ца хоии. Цудухьа дикагIйола конструкторашлоархIаш ба уж цу объединене.

СУРТА ТIА: конструкторий Р. Сухомлещенкий А. Егоровай.

Шайна хьалхашка латта декхараш даим цIена кхоачадеш, технологи кийса детальйтара болхлой оарцагIбоацаш хиларца коллективе чIоагIа лоархIаш сийдеш я технолог Еременко Татьяна. Ший бехкагIа балха тIа из тIалат яьнна е цо производстве хьоазам хилийта цхьа моттиг нийсъенна яц.

СУРТА ТIА: технолог Т. Еременко.

З. БАТЧАЕВА сурташ.

ЦIЕЙНА—КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Политически а социальни а даьхе Iалаьмате боккха лоархIам бола гIулакх лоархIаш дийцар КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски декабрьски (1983 ш.) Пленумашка, иштта КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa новкъоста К. У. Черненкос даьча къамаьлашка халкъа эша товараш арахецилах.

Цу лоархIамеча гIулакха иштта йоакхо елга цIаьхха дага а доаллаш хинна хIама дац. Лакха дикал йола товараш хьадар хила а хинад, долаш а да халкъа боахама дерригача доакъой а къаьстта яйгача промышленноста а балха тIа кертердар. «ТIехьатетта йиш йоацача декхарех цаI да, аьнна, — белгалдаьккхар КПСС ЦК декабрьски (1983 ш.) Пленуме, — рынкаш мел эшача промышленни товараща Iалашъяр. Бахача наьха дукхагIа товараш яйде торонаш хиларца, тайп - тайпарча товараща уж Iалашбе йиш хиларца дувзаденна укх тIеххьарча хана дукхагIа дIадех цар арахецача продукце ассортимент шеръяра а изделей дикал лакхъяра а даькъе».

Бахаш бола нах дукхача товараща Iалашбера йола проблема къовстаеча хоадам болаш дола дакъа юкъекхуь вай республика яйгача промышленноста болхлоша, къаьстта швейни производственни объединене, кога гIирс беча фабрика, Назрановски трикотажни фабрика болхлоша. ХIара шера цар хьаю 60 миллион сома мехьа швейни трикотажни изделеш, кога гIирс. Керттерча даькъе предприятей коллективаш толаме лоархIаю продукци маьлала иккхарен товарни продукци арахецарен йолча планех.

Дукха балхаш ду цу отрасле арахецача продукце ассортимент шеръяран из дикагIа хилийтаран. ХIара шера карерзаю дукха керда моделаш. Масала, 1980 шера трикотажни фабрике хьаеш йола хIамаш 19 моделах мара яцар, хIаьта 1983 шера уж хилар 84. Шин тайпара маIача бальха гарнитураш хьае йолаяьй; берийн кхувшбоагIарийн пижамаш, фуфайкаш, кхыйола изделеш. Царна еш йола отделка а тоаяьй. 1984 шера трикотажни фабрике хьае лерхI 120 моделах йола хIамаш. 200 совгIа церна модель юкъейоаллаергья швейни производственни объединене, кога гIирс беча фабрике — 34.

Дукха болх бу швейни производственни объединене арахеца продукце дикагIа хилийтара. 1983 шера пачхьалкхен дикала Знак а йолаш бIаь гартта изделе арахийцар укхаза, из яр 18 миллион сома мехьа продукци. Хьаеш йола продукци дикагIа хилийтара хоадам болаш йола балхаш даьх кога гIирс беччи трикотажни фабрикашка а.

Кердача техникаца предприятеш Iалашъяра, болхлой квалификаци лакхъяра, йоаш йола балха ха кIезигъяра, дIа-юха бувлаш хувцалуш бола болхлой кIезигагIа хилийтара, къахьегаш бригадни формагIа вIаштIехьбаккхара дукха балхаш ду цу предприятешка. Керда технологически оборудовани, дикагIйола опыт, къахьегам бригадни формагIа вIаштIехьбоаккхарга балха юкъедалладарах, къахьегамен технологически дисциплина чIоагIъярах, болхлой квалификаци лакхъярах кога гIирс беча фабрике планагIа лаьрхIачул 8.9 процент лакхъеннай къахьегама овсарле, хIара сага дIалаьрхIача шера арахецаш бар 3 эзар пара кога гIирс а болаш.

Кердача формага а яьнна болх бе йоалленнача бригадай опыт Iалаьмате чIогIа пайдане хилар гучадаьннад. БоагIача боараагIа болх беш а уж, дIадоккхийташдар кIезигагIа а долаш, толаме кхоачашъю плановой заданеш, къахьегама овсарле лакх а еш, дукхагIа арахец продукци. Масала, швейни производственни объединене № 6 йолча цехерча Ахигеньева Ксения Ивановна керте латтача бригада хаддаза тIехкхоачашъю плановой заданеш. Цкъа санна, дукхаза а социалистически яхье хьалхара моттигаш яьхай цо. Бригадерча берригача болхлоша толаме кхоачашъю плановой заданеш, къахьегама дисциплина тоалаь моттиг нийсъялийтац. Цул тIехьа юсаш яц пхелагIча цехера Итаева Тамара Хизировнас кулгалдеча бригадай цхьоалагIча филиалера Тарасенко Татьяна Васильевна керте латтача бригадай коллективаша.

ХIана объединене, бригадни формагIа къахьегам вIаштIехь а баьнна болх беш я 1336 болхлой къахьегаш йолаш 44 бригада. Берригa къахьегаш болча болхлоех 41 процент хул уж. Цига къахьегаш бараш лакха говзал йолаш сиенки професси йолаш бола нах ба. Масала, шоллагIча цехерча 25 сагах латтача бригаде еррига процесс (15 операци) пхе болхлоно карарзаяьй, цхьаьтта болхлочо карарзаяьй 10 операци.

Коллективни формагIа алаш тергдеча кердача метода яьннача тIехьагIа вIаштIехьдаьлар къахьегама овсарле 10—12 процент лакхъе, къахьегамах хьахулачунна тIехьара хIаране бехктокхам айбелар, производствана кулгалдеча дукхагIа дакъа дувца йодаьлар коллектива.

Дукха йоакхо ю предприятешка болхлой производстве чIоагIдалийтара, уж дIа-юха бувлаш хувца ца балийтара, хьехамчал дегIаххуалара. ХIанз 500 совгIа хьехамча ва 650 къоана болхлочоа шефство лелаеш. Царех ба швейни производственни объединера Е. В. Комарева, А. Н. Крунова, В. И. Наумкина, Р. А. Солтаева; Назрановски трикотажни фабрикера Р. Сапалова; кога гIирс беча фабрикера Р. Хаматханова, Л. С. Чувилкина, кхыбараш.

Яйгача промышленноста предприятешка «ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикен хьадер дукхагIен хилийтаIь кхача дезаргIа шерра социалистически яхь йоаржаяро кердача толамашка кхуьл [illegible]

1984 шера дола декхараш тIа а эфаш, яйгача промышленноста болхлоша белгалдаьккхар КПСС ЦК беча тIахьехамагIа къахьегама овсарле планагIа лаьрхIачул кхье процент лакхъе хьаш хилари арахецача продукцига дIабодаш бола мах ах процент лохбе безаш хилари. Из де лаьрхIар ма могга дикагIа пайда чура резервех а кийбаь.

Парте хьалхашка оттадаь декхар дизза кхоачашдера, яйгача промышленноста цIейла сийленца иахьабахара шерра йоаржаяьча социалистически яхье хьалха латт Грозненски швейни производственни объединенера Р. В. Жильцовас, В. П. Галкинас, Р. П. Кирилка кулгаллеча участкий, Грозненски кога гIирс беча фабрикера Р. С. Торшхоевас, Н. И. Николаевас, кулгалдеча бригадий, Назрановски трикотажни фабрикера С. Манкиева, Х. Зарасова керте латтача бригадай коллективаш.

Тахан доккхал а деш цIераш яха йиш я 1985 шерен 1986 шерен чотагIа къахьегаш болча болхлой. Царех ба Назрановски трикотажни фабрикера хIамаш тега мотористкаш Дерсигова Дебихан, Богатырева ПаьтIамат, Евлоева Марем, упаковщица Котиева Фатима, сортировщица Амерханова Хьажар, швейни-производственни объединенера хIамаш тега мотористкаш Струкова Евгения Павловна, Исраилова ТIаус, Сумаева Аьсет, Катнова Любовь, Петросян Эмма, кога гIирс беча фабрика № 4 йолча цеха болхлой Мержоева Iайшет, Сергеева Аза, Крайблас Галина, Цуцаева Нурбика, кхыбараш.

Л. МУРАТОВА,
КПСС обкома яйгача промышленностех тергаялеш отдела заведующи.

● Болхлочун уйлаш

ХIАРАНЕ ШИЙ ДЕКХАР КХОАЧАШДОЙ

Массаза а яхар санна, районе промышленни предприятешта юкъе тIехьаюсаш хьаьннай Назрановски кирпични завод хIанззалца. МагIа бахьан да из гIулакх иштта хилар, производственни план кхоачаш тIеккхоачашъя яра тхона новкъарие ер?

Тоалаьи лард дисциплинах латт, хIаьта дисциплина тха предприяте хила езача тайпара я аьлча, нийса хургдац. Духхьал дисциплина во хилар, хьалхашка латта декхараш лерттIа кхета цадар мара хIама дац дIадахача шера план цхьаккха а хьокхамах оаха кхоачаш ца яр.

Хьажал шо, 1983 шера 15 миллион кирпишк арахеца езаш дар тхо, хIаьта оаха халла 12 млн. 902 эзар мара арахецанзар. ПланагIа 814 эзар сома мехьа кирпишк йоахка езаш хиннале, оаха еккар 714 эзар сома мехьа яр мара яц.

Завода цхьаболча кулгалхоша ала мег укхаза дисциплина яц бахке яр, аьнна. Цхьайолча хана хий доацаш а электроэнерги йоацаш а болх ца беш лаьттад, цхьабакъда, хий а электроэнерги а кхы эшаш мел дараш вIаштIехьдаха дезараш кулгалхой ба.

Хьалхаргда вай цхьаькха масал. Оаха кирпишк хьаеш бола лоабат гаьнара кхахьа безац. Шин километр мара яц тха заводан карьеран юкъе. Нагахьа санна йоачаш хинна моттиг нийсъелча, продукци хьае бийдал йоацаш дус тхо. ХIанад из иштта? Ехкан латтачк денопка, кхочам халлал лоабат карьерера хьоэзац оаха. Кхыметтел, селхан шортта транспорт йоллаше а тоъал лоабат хьа ца бар бахьан долаш, хIанз цхьан сменна кирпишк яла мара бийдал яц тхога. ХIаьта йоачаш вIаьхъенна моттиг хуле, завод сове эзаргIолча кхоачаргда гIулакх.

Заводе хIанз а цхьан кога тIа даьннадац надраш хувцалар. Iалаьмате дукха болх лой дIабувл вIаьстан заманахь. ЧIоагIа хала лет цхьавола дика специалист балхара дIавоалаш хилча. ДукхагIча даькъе алапи лоха да яхаш бахьанаш уттаду цар. Цхьабакъда, лерттIа болх хьабеча болхлочо тIкъа тумага кхоачаш вхча эц тха заводе. Цул совгIа, завода болхлошта патчахьалкхен мехькагIа кирпишк а лаьо администраце.

Цхьабакъда, кхы а дукха хIамаш да оаха теркаме ца эцаш. Царех ва душевойца болх ца бар, йоагIаче бесса социалистически яхь вIаштIехь ца яьккхар, моральни а материальни а стимулех безам пайда ца эцар. ХIанз тха заводе дикагIа лоархIачарех я Боголов Ахьмад керте латта смена. ДIабахача май бетта яхье котъяларах цунна еннай итт тума преми. Социалистически яхье чIоагIа лоархIам болаш хIама да моральни стимулаш эргайоахаш, «Профессех дикагIвар», «ДикагIвола нъбина болхло» яха цIераш йелае бокъо яккхара тIехьара яхь шерра йоаржаяр.

Къонача болхлошта хьехамчий тIачIоагIбар санна дола хIама тхо долча вIадла а леладац аьлча со бакъ хургва. ХIаьта хьонхам эца мегаргдола нах, дуккхача шерашка дения шоай вахар заводаца дийза къахьегама ветеранаш тхо долча болаш ба. Царех ба: перекладчица Мужухоева Тамара, загрузчик Балноев Мухьмад, болхло Ахкильгова Мовлатхан, кхыбараш. Цхьан дешаца аьлча, хьонхам эца мегаргдоа нахи, пайда эцара мел эша торонаш йолаш да тхр. Эшар фуд аьлча, из да хIаране, кулгалхочунгара болхлочунга кхаччалца болча наха, шоаш къахьегача производствах дог лазаш болх балга. ХIаьта таханарча дийнахьа из гIулакх вочча хьала да. Цунна дола масал деший духхьал дIабахача еха бетта 22 саго къахьегамен производственни дисциплина гIоийа толхаь хилар. Царех ба Богатырева Лейла, Хаутиев Йоакьаг, [illegible] Сулейма, Калоев Iийса, Османов Мухьмад, Таутиева Тамуся, иштта кхыбараш. Цу нахах цхьабараш балхара дIабаха бийзаб, вокхарие административни хьисапе бехк баьб.

Дукха за яц реконструкци а яь завод йолаенна. Цу гIулакхо дикка аттача [illegible] наьха къахьегам. ХIанз кердача лине цхьан сменагIа 70—80 эзар кирпишк арахеш, хIаьта хьалхагIа сменагIа 40 эзар кирпишк мара арахецацар.

ДукхагIа долча балхашта механизаци а вIаштIехьдалийт кердача лине.

Цудухьа укх шера пхе бетта товарни продукци арахецара план 100,6 процентах а маьхалаьнккара плам 103,2 процентах кхоачашйир заводо. Цхьабакъда, уж толамаш кхы а лакхагIа хила йиш яр, нагахьа санна къахьегамен производственни дисциплина йоагIача боарме хинналаре, йолаш йолча еррига торонех безза пайда ийца баларе.

А. АРАПИЕВ,
Назрановски кирпични завода слесарь.

Оаха яздаьчун лерагIа

«ХIАНЗ-м ХЬАЛХА А ДАЦАР»

Иштта цIи а йолаш «Сердало» тIа укх шера 6-ча марте араяьннача критически корреспонденце тIа дуцар Назрановски трикотажни фабрика болхлошта юкъе цхьаккха тайпа физкультурно-массови болх беш ца хиларах. Газето яьча критически выступленена жоп дайтад Нохч-ГIалгIай текстильни яйгачен болхлой профсоюза обкома председатель В. Сергиенкос. Цо хоам бу: «Назрановски трикотажни фабрика директораш профкома председателаш предупреждени яьй производственни гимнастикагIа вола методист хьеча балла тIа лаьцаларах. Нарерча хана спортегIа йола методист Гадаборшева Лида мукъаьлхийтай библиотекара декхарех. Предприяте администраце спортивни кабинета лаьрIа комната енна. Херийб производственни гимнастикагIа бола общественни инструктораш: Тимурзиева Шарида (№ 1 йолча цеха швея), Лейнова Фатима (№ 1 йолча цеха швея), Барханоева Зарема (№ 1 йолча цеха швея), Мальсагова Аьсет (закройщица). Цар фабрика медицински болхлоца яхьаха чакхйоах производственни гимнастика.

Фабрика профсоюзни комитет цIенхаштта оарцагIъяьннай спортивно - массови болх тоабара».

БОКОВ АХЬМАД

IОАЖАЛА УЛЛУВ

(ДIахадолар. Доладувцар хьажа «Сердало» № 66. 2.VI.84 ш.).

Фусамдаьй саг арвалацар, Iобийшача, тхьайсача санна мара. Иштта шерахьа тамаш ма я Iобийшабале а. Фу дича бакъахьа да? ТIаккха уйченна дIагарга а ваха —дIачукхайкача? Цул дикагIа дар уреотта, дегIа дозал IотIадахийта гIадж, хьокха, моллагIа а хIама яларе. Хьажар из бIарг лакхар коа гIолла иштта хIама лоаца. Фу корорга хьона бийсанна? Наьха коара. Ший коа а норагIац цкъаза вешаш йола хама. ТIаккха уйченна дIагарга вахар из. Из ца дича, кхы де хIама долаш а вацар. Уйче, цар яр мо, тоштара уйче яр, царчоа санна хьалхашка бIоагIий а дагIаш. Уйченна хьалтIа а ваьнна, наьIарга хьалъуразттар Бек-хан, из шийна Iалаьмате хила дале а. НаьIарах пIелг техар. НиI цу миноте хьаеллаелар.

— Мухарбий! — аьннача латтайсар цIагIара хьаьрахьажа кхалсаг. ДIахо ше аьннар черсий меттала аьлар цо. Из Бек-хана кхета а дийнар.

Кхалсаг ца кхеташ бIарахьежар цунна: хьачу хIана вацIац из, ше цIакхьачача? Мар тIем тIа а ваха, цунга хьежаш, из цIаварга догдоахаш аьгIаяр кхалсаг хIанзалца, бакъда, хIанз, моастагIчо юрт дIалаьцача, догдиллар цо из цIавоагIарг хилларах. Иштта цунна хийттача хана, из цIавар тамашийна а, гIайгга, из тувласш а дар. Цунна мархIаккхета еннар кхалсаг, бакъда, воа меттахьа ца хьоацц латтаро кхатекхар из. Мишта латт на, хIана латт наьха саг санна наIарга дIаэтта? БIарча шу ма дий ло цун сагото ю, цIаварга сатувса.

— Фусамнана, чувз могаргвий цуннцига? — къорайийрзача оазаца хаьттар Бек-хана.

ХIанз кхетадир кхалсаго из ше хьийжар воацалга.

— ХIана мегаргвац, хьачувола, — аьлар фусамнанас.

НиI лувцаш чуволавелар Бек-хан, тIаккха пеш луван [illegible]

—Чоь хинвай сона, — аьлар цо бехказо. — Настара...

Кхалсаго ферта тIатесса ча дахчан меттена дIатIаваха новкъостал дир цунна, Iохоавир.

Ши бер кхоабаш ягIар на. КIаьнк йиIнги. КIаьнк хIанз а Iовкжанза вар. Яхкор шу хургдар цун. Бек-хан цIагIа дIачуваьлча, цунна духьала веддавар из, бакъда, ханас из да вац аьлча, юхаваьлар, маьлхараваха корта чу а белла. ХIана Бек-хана бIара а хьежаш нагIар из, цо хIанз-хIанз ший даьх хIама дувцар догдоахаш, из кастта цIавоагIаргва аьнна цо хоам барга сатувсаш. Бакъда, хьаьцо шийх дувцар, шийна чов мишта хилар а, укхаза кхаччалца ше хьа мишта вена а, мел йоккха хадо лайнай а. Фусамнанас, корта а лестабеш, ладувгIар цунга. Бек-хана IоагIоравала аьлар цо, цунна ураагIа хала доага ше эйча. ХьалхагIа хий а дейха, из мезначул тIехьагIа дIагарехьаваьлар Бек-хан.

Фусамнанна ше цунна дааз фу лурда ца хоаш хьайзар. Ший хьашанна фуннагIа а бе-башха доацалга хац-хьогI цунна? Бакъда, из хIама а ца оалаш вагIар, цо леладечунна шай гIулакх доацаш санна. Ха а хацар, шийна моллагIа бе дац аьлча да бакъахьа е иштта йист ца хулаш Iийча да.

Лохача кхо ког болча шун тIа шийлача худара чIегалгаш чуда оаркхаг Iоттадир фусамнанас, цела оаркхалта чу дира махча оттайир. Дукха ха хургьяр на яьнкха.

— Даьтта дац, — бехказо аьлар фусамнанас. — Мар цIагIа волча хана етт а бар... Iай бекхар, кхаба доакъар доацаш йисача...

— ХIама дергдац, — аьнна, тейир из, Бек-хана. — ТIом фистебаьлча, деррига а ший меттадоагIаргда: цар а цIавоагIаргва, етт а эцаргба.

Кхалсаго доккха са даьккхар: хургдий-хьогI из?

Бек-хан дуача хIамакна тIаккхета, шийна хьалхашка мел латтар дIаккхала кийча вар, веррига жвора на, хорш еча санна, бакъда, саделттар, шийна чамотта, шортгига сих ца хуш даа гIертар.

Фусамнаьна цIи Iазиза яр. Ткъаь пхиъ — ткъаь итт шу даьнна хургдоаш яр из, хьатаро кIаьда юхьмарош а йолаш, цкъа гIайгIане хьежаш Iаьржа бIаргаш а долаш. Эрсий мотт, кхетаргa а волаш, дIа-хьа къамаьл дийла хоар цунна. Немцаша юрт кхо ди хьалха дIалаьцай, аьлар цо. ХьалхагIа танкаш яьхкар, тIаккха салтий чухьийлхар. Танкаш дIаяхай малхбоалехьа, салтий цхьабараш юлебисаб юрта. Иштта хеза хургдар-кх из цунна. Сенах хоа цунна уж тIом беш дIахьаьна бахагга а, юртарча наха низ бе, уж доалла оттабе цига лаьрIа цу гIулакха бараш баькхамга? Цо дувцарах юрт дIалаьца дий Бек-хана чов хинари цкъа ди хила деза. Из цун новкъостайн тIема ара а бита, малхбоалехьа дIаялар цу дийнахь фашистай танкаш. Дийнар Iазизас юртара нах майдан тIа гулбарах а партизанашка гIулакх дари ЦIеча Эсаро тIемахой лечкъабеш гучаьннари цу миноте тоаш теха вуарга аьнна хьахьерах а.

Бек-хана корта оагIора а баьккха, уйланга ваха ладувгIар цо дувцачунга, шийна хьалхашка латта даа хIама а цхьан юкъагIа диццена. Нагахьа санна цунна укхаза фашисташ тIаккхоаче, из сесаг доацаргья-кх фашисташа, берашта шоай нана кхы бIаргa а гургьяц. Из дар цунга уйла яйташ хинар. Воаьо йий Бек-хана цунна язьал боккха кхерам тIаоттабе, хIаьта цун берий наштта ираз доаде? ХIанзе дIаваха, укхазара дIатакха уйла хилар цун. Миччахьа а, духхьал укхаза хургвоацаш. Бакъда Iазизас вахийтанзар из. ТIаккха цун мар а, иштта чов хинна, цхьаннахьа кьаьа цIагIа чу а ваха, цигара дIагIоргва, фусамнана ше хьар-кхерандаь? Нагахьа санна ше цIавеча, шиш сесаго чов хинна цIеэскархо цIагIара арааьккхалга дIахайча, фу аргда цо? Араваккхара бахьан фуд? Шийна сатийна хилар духьа.

АраваьлаIтанзар фусамнанас Бек-хан. КIаьнкига аьлар, цхьанна са чудоаллача сагага из шоацига ва ма ала, аьнна. ЙоIиг эIазига яр, наб еш уллар.

Бек-хана гош тIа а настараш тIа а, лаьттах хьекхасина, хилла човнаш туха берхIаца йилар Iазизас. Халла сатехар Бек-хана. Бакъда, настарах йоккхача топа пхона гарго яьча човна фу дергда хацар е цунна а е Бек-хана а. Хьун бIар миссел, баI миссел йола гарг настара пхьидах чу а яха, ира йистош мара ца гуш йоаллар. Бек-хана ховр из ма хулла сихагIа хьаиккха езалга. Кхыметтел, кIарцхал е дахчан лич пIелгах бахача, из моттиг Iа а Iай лазаш хул. ХIаьта ер — йоккха гарг. Цо беш бола Iоаткъам хоалуш вар из: лазар а хоадавича санна ца деш воагавеча санна дора цо, деррига дIегI а лазар, шийла а хетар. Веига, кIаьдаеннадаь хала а мег из-м. Мел ниць боьб цо текхаш! Гарг-м хIаьта а вета а хьаккханза яргьяц. Мишта йоакхаргья из, цун хьалеца хIама ца хилча?

НаIарах хIама а ца токаш, е хьачуйист а ца хулаш, чуера цхьа йоккха саг. Цхьаккха а дезалхо вахаш хинназар цу цIагIа, Iазизей нана яр из. Цун мар тIем тIа вахача дена царца яхар из. Накаси йоIон шоай меттала массехк дош дIа-хьа аьлар, тIаккха йоккха саг Бек-хана човнага хьажар. Кулг Iеттар цо, тIаккха цхьан оагIорахьа а вокха оагIорахьа а озабир ког. НоIага йистхилар из. Iазизас тIехк гIаьхьа я аьнна, талмачал дир цо аьнначоа. Цо гIадвигар Бек-хан: тIаккха сикка тоалургба ког.

Йоккха саг хIама а ца олаш араьлар, цу миноте юхачуера из боккха маха бе а боалдаш, пIелгаш а бIаьхагIа хургболаш. Цумочча маьлаца галеш тег. Бек-хан бIагIIарахьежар цу махана. Човна Iотта-м йоалла хургьяц, аьнна, хийтар цунна, Iазизайга дIабелар йоккхача саго маха, хIаьта цо из пешка чу цIералла дIачукхессар. Юха хьаарабаьккхача, цIаста мо цIийбенна бар маха. Иштта цIийбаь а болаш Iоттен? Цкъа Бек-хан эIамига волча хана, лоалахочо, вокхача саго Iеттар иштта цIийбаь аьшкасьарг буй лазача кхалий чу. Iург даьнна яр из кхала. Ший деррига дегIах цхьа ира хIама чакхъяьккхача санна хетаделар Бек-хана. ЦIогIа даьлар цунга. Бакъда, кхала кхы цул тIехьагIа лазалланзар. Каг а луш, дIаьлар из. ХIанз а иштта лазар ла деза-те цун? Нагахьа санна ла дезаш хуле, де хIама дац, юхавала йиш а яц. Эхь да. Фу хетаргда цунах? Къаьстта Iазизайна. Либена тара хет из Бек-хана. Мичча бесса дале а, мел хала дале а, цунах пайда баргбале—ла деза лазар.

Бакъда, йоккхача саго цIийбаь маха Iоттанзар човна, шелбаллалца сабардир. Кхетадир Бек-хана, маха цIийбар цунга чов бIех ца яйта лерхIаш долга. Йоккхача саго цхьа хIама аьлар йоIага, цо эрсий меттала даьккхар.

— Лазар ла дерзаргда, йоах цо.

Бек-хана хIама аланзар. Ший деррига денал уроттадир цо, сакъайлар. Дукха яьллар йоккха саг човна гонахьа маха Iуьттташ, гаргах из дIатоссабалийта гIерташ. Бек-хан цергаш вIашта а тоIаь вагIар, шийна а кулгаца гонга гIолла ког хьа а лаьца. ХIанз цо доаш дола лазар вокхача саго кхалий чу цIийбаь аьшкасьарг чуIеттача даьча лазарца нийсде йиш яцар. Цу хана хинна лазар лоацача юкъах мара дацар, тIаккха дикар, кхала а тийре. ХIаьта йоккхача саго цунна еш йола операци-м вIалла чакхе йолаш а яйхьогI аьнна, хетийташ йIаьха яр. ЦIаьхха дуне бекдийрзар Бек-хана, ше аьха водаш санна хетадекар цунна. Из хьекхийтача, чоь кIай пахаш а хьоарчаь дIайийхкаяр.

ДегIа гIоарал дайна вар Бек-хан. Хала лазар дар цо лийнар. Из а цхьан минота, шин минота а доацаш, дукхача минoташка. Бакъда, гарг чура дIаяьлча, човно хьалха санна саготдацар. ХIанз-м Бек-хан ура а отталора. Бакъда, миз бацар уралатта.

ХIанз-хIанз немций чулелхар кхерар Бек-хан. Шийца цхьана уж кхалнах а цар лувцаргхилар дагадоалар цунна. Цудухьа ше дIавохийталга дийхар цо. Цу цIагIара ца лаьцача, мичахьа ше лаьцавар аьнна бе хетацар цунна, сагота вацар из, царна ше бахьан долаш вохар тIа ца кхаьчача. Накаси йоIом шоай меттала цаI-м дувцар. Бек-хана сакхуара цар дувцар шийх долга. Из дIавохийтаргва - в о х и й т а р г-

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ХАЛКЪА ТӀАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

Комитето «Грозненский рабочий» яхача газетаца, Гудермесски халкъа тӀахьожама комитетаца, «Комсомольский прожекторца» цхьана тохнам бича гучадаьлла Гудермесски района совхозашка хьайбаш леладелга дегӀадоаладеча цӀенхаштара кхоачамбоацараш хилар. Дулхи шурен яккхара планаш кхоачашъяьй 1983 шера 83,85 процент, хӀаьта закупочни планаш дулха 80,3 проценти шурийна 89 проценти. Паччахьалкхенга дулх дохкара план кхоачашъяьяц цу хьакъехьара план йолча 11 совхозах 4, шура йохкара план из йохка езаш йолча 10 совхозах 7.

1983 шера юкъера лаьрхӀача хӀара кхоабача Ӏатта доархӀаш яьккха шура 1839 килограмм я, хӀаьта «Черногорский» яхача совхозе — 1659, «Терский» яхача совхозе — 1487 килограмм шура.

Доахана продуктивность лоха хиларен паччахьалкхенга уж продукташ йохкара план кхоачашъянь ца хиларен бахьан да совхозий кулгалхошен специалисташен доакъара база а къаьстама дисциплина а чӀоагӀъяра, царна хьайбаш кхоабилга, царна гӀулахх делга тоадара, воспроизводство Ӏалашъяра, племенной болх тоабара дешай боакхо ца яр, ветеринарно-санитарни мероприятеш кхоачаш ца яр, боахама лерттӀа доал ца дар. Йоллча, силос кийчъяра план кхоачашъяьй 1983 шера 80, 45, 52 процент. Юкъера лаьрхӀача доахана хӀара условни керта дерригача Ӏанна лаьрхӀа кийчдаь хиння доакъар доакъара единицай 15,1 центнера боараме дар. Доакъар кӀезига долаш Ӏан нӀал ахар йол вошаш хинначох 35 проценти силос — 62 проценти кийчъяь «Терекн», иштта йол 62 проценти силос 35 проценти кийчъяь «Брагунскийн» совхозаш. Района дукхагӀа йолча совхозашка юкъейоалаяьяц доакъар кийчдара прогрессивни технологи. Витаминни хьоар даккхара план алхха 3 процент мара кхоачашъяьяц.

Района дукхача совхозашка теттара воча тайлара телхаяьй гӀожа а хиё дола а доакъар кийчдара технологи, из бахьан долаш лоха дар цар дикала хьокхамаш. Иштта хьежача ерригача оьлах классах йоацаш лаьрхӀар «Белореченский» совхозе 183, «Терек» — 100, «Правда» — 113 тонн, хӀаьта ерригача районе — 984 тонн. ДӀалахача шера хьежача 13 эзар тонн йолча силосах алхха 4,7 эзар тонн мара хилазар I, II классах, вож ерригa классах йоацаш хилар «Чернореченскийн», «Правда» яхачен совхозашка.

Доакъар эсала хилар, хӀаьта иштта гӀожен хий долен доакъар хьайбашта дӀадилла во кийчдеш хилар бахьан долаш района массахи совхозе нормех доагӀачул дукха дукхагӀа дӀадахийтад из Ӏан замагӀа. Иштта, шурий цхьа центнера лоархӀаш дуадаь доакъар (доакъара единицех) норме 1,4 центнер йолча 2,81 центнер да «Терек» яхача совхозе, «Брагунский» — 2,47, «Восточныйн» «Черногорскийн» — 2,25 центнер.

Доакъар дуаде доагӀачул совгӀа дуадарахи продукцега дӀалодар ланха хилараш ланха да шура яккхарах хинна за: «Черногорский» совхозе 114,2 эзар сом, «Восточный» — 38,6 эзар сом, «Терек» — 26,7 эзар сом. Цхьабакъда, совхозий кулгалхошен специалисташен а йоагӀаш йола йыводаш лаьц дахача Ӏай боахамашка лаьттача хьалий, хӀаьта хьайбаш хӀана укх сахьате а хьаьтӀадоагӀача Ӏай а дикача доакъарца Ӏалашдара де дезаш дола гӀулакхаш а даьдац. Районерча 12 совхозах цхьаккха а йоленнаяц доакъар кийчде. Цул совгӀа, царех дукхача боахамашка хий дехкац дӀайийнача доакъара культурашта, подкормка телац, цар хьувкъам лакхбара хӀама дац.

«Черногорский», «Дружба», «Терек», «Правда», «Белореченский», «Брагунский» яхача совхозашка во ду довл доахан кхабара а царга хьежара а даьнъе. Цу боахамий кулгалхошен специалисташен бехктокхаме ца хеташ леладу доахан ерригача уж ара дажача хана кхоачам хургболаш сийнача доакъарца Ӏалашдара гӀулакх, оттаяьяц совхозашка сийнача конвейера схемаш, дагӀений участкаш тӀа доахан тӀаухийталга система йоацаш леладу, вагонаш яц, электроӀуй бац, из бахьан долаш дукха сийна доакъар дов. Отта а яьяц механизаторашта дӀа а йоазийтаяц боахамашка доакъар кийчдечарда социалистически яхьа условеш. Доахан ара дажача юкъа йола лаьрххӀа отталь ден распорядок яц фермашка. Тохкамо чу мел лийцача боахамашка дукха доакъар дов транспортировка еш саьнна, иштта из доахана дӀадулаш а. Доакъара цхьадола дакъа хоттале Ӏолетаду, хьаьшка доахана ца дуаш диса доакъар хьагулдеш, цунна переработка еш сагӀ вац. Йолаш йола доакъара цехаши АВМ-и болх беш яц из бахьан долаш кхоачам боллаш биззача маькера доакъар кхачац хьайбашка. Цул совгӀа, бийсана доакъар дехкац хьайбашта.

Цхьайолча совхозашка хьайбай рационе тух, кӀир, кхийола доакъара добавкаш яц. Цхьашка а боахаме къаьстта дола дайъа даьдац доакъара производствах. Хьайбай фермий территореш геттара бӀеха я.

Цхьадолча боахамашка эсала лела Ӏула воспроизводство яра болх. Иштта, ерригa район хьайицача юкъера лаьрхӀача 100 Ӏаттан шу даьннача цинарийнен 47 кхоачаш да укх шера май тӀанкховчаш Ӏодаь Ӏаьсий, цу даьнъе «Черногорский» совхозе — 20, «Брагунский» — 32, «Правда» — 47 корта. Кхоачам боллаш бац искусственни осеменени яра болх «Черногорский», «Правда», «Дружба», «Терек» яхача совхозашка, цудукъа совхозашка цу хана лаь хиннарел кӀезигагӀа да 1984 шера хьалхарча квартале цу боахамашка Ӏодаь Ӏаьсий.

Гудермесски горисполкома юрта боахама управлене ший Ӏе деаш дола гӀулакхаш дац совхозий кулгалхойн специалистийн хьайбаш леладарах бола бехктокхам лакхбара, царна эшаш дола гӀо лац, совхозий боахама гӀулакхаш кӀоарга тахкац, управлене кулгалхой каттахьа маре хилац совхозашка. Гудермесски районе хьайбаш леладара лерттӀа кулгал дац НГӀАССР юрта боахама министерствах «Чеченингушвино» яхача объединенен.

Хьайбаш леладара кулгалдеча кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш 1984 шера I май тӀанкховчаш алхха 52 процент мара кхоачашъяьяц района боахамаша ах шера йола паччахьалкхенга дулх дохкара план, шура йохкара 55 процент, 18,3 тонн яр 15 мае юкъера лаьрхӀача дийнахьен буси приемни пункте дӀачуенна шура, вешта аьлча, 1983 шера цу числох дӀачутелаш хинначул 1,5 тонн кӀезигагӀа. Опломбированни йоацача молоковозашкен флягашкен дӀаккхух шура приемни пункташка.

Кулгал ца дарагӀа, района совхозашка хьайбаш леладелга тоадара де дезаш хинна гӀулакхаш ца дарагӀа, боахамашка зоотехнически болх во латтарагӀа, доакъара доал ца дарагӀа, продуктивность лохъяьлийтарагӀа Гудермесски горисполкома юрта боахама керттера зоотехник нов. М. Б. Селимсултанов белхаре дӀаволакхалва.

1983 шера а 1984 шера хьалхарча квартала а шурен дулхи даккхарен паччахьалкхенга дохкарен планаш кхоачаш ца ярагӀа, хьайбаш леладеча зе хилийтарагӀа, доакъара доал ца дарагӀа «Черногорский» совхоза директора нов. Л. Джанхотова строги выговор йойла. Нагахьа санна цо хьайбаш леладечара гӀулакх тоадара де деза гӀулакхаш ца дой, ше дӀаволакхаргхилар дӀа а хойташ.

Доакъарах пайда эцара гӀулакх доал доацаш леладара бахьан долаш паччахьалкхенна хиннача зен цхьадола дакъа юхаметтаоттадара, кхьа бетта доагӀача алапе боараме 750 сом начет йойла нов. Джанхотовна.

Зоотехнически болх лохача боараме лелабарагӀа, доакъар доал доацаш дӀаахийтарагӀа, из талхийтарагӀа, доахан кхоабеча а царна гӀулакх деча а кхоачамбоацараш хиларагӀа, хьалхарча шера хьалхарча квартале шура йохкара план кхоачаш ца ярагӀа «Черногорский» совхоза керттера зоотехник нов. Г. У. Витаригов балха тӀара дӀаволакхалва.

НГӀАССР юрта боахама министерство, «Чеченингушвино» объединение кулгалхой теркам тӀаозалба Гудермесски районерча совхозий хьайбаш леладечарна цӀенхаштарча кхоачамбоацарашта, доакъар доал доацаш дӀаухийташ а талхийташ а хилара.

Гудермесски горисполкома юрта боахама управлене начальника нов. Шумистова бехктокхамах дола дош на ше тӀа а волаш дуацалда.

Гудермесски городской халкъа тӀахьожама комитета тӀадуллалда тохнам беш оттаяьча материалашка заседание хьожийта а «Брагунский», «Терек», «Восточный», «Белореченский», «Дружба» яхача совхозий гӀулакхаш тӀера нах цӀенхашта бехктокхаме оазийта а.

Ер соцам кхоачаш мишта бу хьожаш тӀахьожам доаттабелга тӀадуллалда штате йоацача юрта боахама отдела.

ШИЙ БАЛХАХ ВАШАШ

«Малгобекнефть» мехкдаьттаи газ йоакхе управлене эггара доаркӀамегӀарча участках цӀ я скважинашта капитальни ремонт еш йола цех. Цига къахьегаш ба хьинар доле бакъ-хьдика гогзаннаш. Царех цӀ ва скважинашта капитальни ремонт яра волча бурувдеттачун гӀоьнча Тазбиев Ширвани Тазбиевич. Цу цхьан цехе цо къахьега барейта шу дизад, хӀаьта ерригa балха стаж 26 шу да.

«Малгобекнефть» НГДУ скважинашта капитальни ремонт еча бригадашта юкъе лаьраваьча социалистически яхье хаддаяза хьалхалаттацца хьайоагӀаш эггара дикагӀа лоархӀаш я мастера Н. И. Литвинова кулгалдаьча ремонтникий бригада коллектив. Цо доакхача толамашта юкъе дизза дакъа долаш Тазбиев Ширвани а. Бригада ремонтникаша хьинар кхо ца деш болх барах, шоай къахьегамй социалистически хьахь цар мо хотта дика вӀаштӀехьаккхарах, къахьегамен производственни дисциплине телхавга цӀенда дӀадахкьтарах цхьаьнц бутт дӀабахийтац цар шоаш тӀейна социалистически декхараш дикагӀа тӀехкховкам ца деш. Иштта къа а хьегаш ремонтни тетинакъ бахка хааше биззе пейда кийбача цу коллективо керттерча профессех йоача бригадашта юкъе хьрамча Ерригсоюзни социалистически яхье укх тӀехьарча шин шера вӀешта шоаза хьехкхай хьалхара моттиг. Малгобеке мехкдаьтта даха доладенна 50 шу дизаре цӀей сийна цунне оннай «Малгобекски мехкдаьтта даха доладенне 50 шу дизарь цӀерагӀа йола бригада» яха сийлен цӀи.

Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене хьалхалаттача керттарча профессех йолча бригадаша дӀадоладь дика гӀулакх хьал а лаьца «Пятилетка диъ шера план кхаь шерен ах шерен кхоачашъергъа» яхача дӀаьзгӀа шерра социалистически яхь доарталар Н. Литвинов керта лаьттача бригада ремонтникаша. Диъ шера план кхаь шерен ах беттал кхоачашъярах рапорт а делар цар.

Из толам боалахеча дакъа дакъа лаьцца бурувдеттачун гӀоьнас Тазбиев Ширвана. Цо а бригадерча болхлоша а низ кхо ца беш къа а хьегаш локхадийнъаь бола бе болалкхийта скважинаш иттац, бӀаьш а. Цар горо хийтай кхы тӀа а эзараш тонниш мехкдаьтта дакъза. Дехан рузкъа дабадеча болх беш ше хилараш доккхадеш ва Ширвани.

М. АЛБОГАЧИЕВ.
«Малгобекнефть» НГДУ къахьегамен шайхен отдела социалистически яьх вола инженер.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

● Машара дуне халкъашта юкъера [illegible]

НАТО-и Варшавски Договорей инаралаш «гергача истола» гонахьа

Европейшаша йоах «АКӀ». Уж дешаш дар Варшавски Договора мехкаштеи Англи, Итали, Нидерланды, Греци, Португали, Норвеги санна долча НАТО чудсагӀача цхьадолча мехкаштеи хьалхара вена хинна вийтта инарал вӀашагӀкхийттача «Альтмаманслорф» яхача венски Отела конференц-зале пенаш тӀа яхача плакаташ тӀа декхнийча прифташца набор а яь дӀаязаь хиннараш.

Из дар вӀаши духьала латтача шин тӀема блокашта эсараш гӀулакх лаьча тӀема гӀулакхий бокхача специалистий хьалхара вӀашагӀкхетар. Вене гулбенна хинна инаралаш хӀанз действительни службе бац. Уж эскарашта хьалхара ца боагӀаш дунен тӀа латтача гӀулакхаша сатем бсабаьча халкъашта хьалхара баьхабар. Цул совгӀа, мугӀарерча наька массаш меттал, иштта тахан хӀанз дунен халкъашта юкъе латтача хьала лаьнъе бехктокхаме бараш а царна хетарашка ца ца дийтӀача на боалаш бола йокхха тӀема опыти, шерра специальни знанеш йола нах бар уж.

Сихаль гераз хьалара Вашингтона агрессивни курса хӀанз чӀоагӀа духьала болча хьалха натовски инаралаш хиннарий группа хӀанзле а массехказза вӀашагӀкхийттай. ХӀанзарча кхохнима бахьанаш шоаш мишта кхетаду цар къаьнта дӀаьннад: «Американски хьалха тоха кийчлаь гераз Советски Союза наӀара санагӀа тӀа дӀатӀанхаьчад — из дерригача дунен ядерни тӀема пистолгӀ» Пенаш тӀа хьалъохка залача плакаташ тӀарча инаралий даксимильни кулгаш тӀа а долаш йолча цу тексто дӀахойт из мел дийшачов европейшаша тӀа ца эцар фуд. Малхбузеевропейски тӀема гӀулакхашта болча специалистий формула дика товш я Вашингтоно континентах ядерни тӀемаш хила деза арена лерхӀаш хилар дийлуш боацача европейски уйлашца.

Малхбузен а Малхбален а тӀема гӀулакхаш дика довзаш болча наькa керташта чуяьккa машара дагара аргументаш духхьашха вӀашагӀтеха дола Вене хинна вӀашагӀкхетар, шеко а йоацаш, йокхха событи я, из дӀаоттаргъя машара тӀехьарча болама историе цӀанкха а йицлургйоаца оагӀув а хинна.

Австрийски журналисташа Элизабет Цухерен Геральд Махеи, хӀаьта иштта АПН Веперча собственни корреспондента Георгий Остроумовеи интервью цӀцай духьдуханча ханашка тайп-тайпарча паччахьалкхенаца а обществени а дештелашка хьалхашка уттаяь кхохкам лаьгӀбе гӀо деш йола идеяш, шоай специалистий авторитетаца чӀоагӀъе гӀертаи волча массехк диалога довкъошхочунгара. Царех цаI — Европе ядерни гераз доаца зона хьаяр.

ЦӀи хеза общественни деятель волча а дукхача дунен халкъашта юкъерча форумашка ший мехка вихал хиннача а грецески инарала Георгиос Кумапакосс цунца дувзаденна аьлар:

— Нагахьа санна цу тайпара йола ядерни йоаца зонаш, масала, Балканашка, Европа Къулбаселе а Средиземни форда регионе, хӀаьта, тӀехьара а Центральни Европе хьае вӀаштӀехьдоале, цунах кургда гераз дӀадаккхара гӀулакха докхха новкъостал, ядерни гераз дизза лехкаргахьа баькхха лоархӀаме гӀа. Тахан Европе гулдаь дукхха ядерни гераз хиларо совбоакхх тӀом болабалара кхерам, тӀаккха шеко йоацаш дерригача дунен тӀа ядерни тӀом онхаргба. Цудухьа ядерни гераз доаца зонаш хьаяр — из дерригача дунен тӀара машар ца бохийтара а чӀагӀбара а тешаме кӀийле а...

Норвежски инарала Йохан Кристи:

— Дунен пхоалагӀа тӀом хиннача хана тӀом бе бийзар са. ХьалхагӀа норвежски Духьален мутӀараштa юкъе волаш лоаттабир аз ньовсам, пул тӀехьагӀа английски армие хилар гӀулакх деш. Сога бӀаргадайнад цу тӀема унзара гӀулакхаш, амма цу ханара герз-м, башха чоалхане а мича дар! Уйлаш яьй аз, фу хургда, дуненах ядерни тӀом хуле. Из дар со ядерни герза духьалвенкхар.

ХӀаьта НАТО стратеги геттара дукха нах боабеча средствах пайда эца лаьрхӀа ма йий, из лерхӀаш да НАТО ерригача тӀема действей планаш тӀа. Шеко яц, из боккха кхерам бе, хӀана аьлча, цу тайпарча доктрина йиш хулийт нагахьа санна лоалам боаца конфликт ийхкха моттиг нийсъелча а цу сахьате ядерни средствааш юкъейоалае. Цу позице тӀара ше деза НАТО атомни гераз хьалхагӀа дӀатохара доп мишта лерхӀаш я. Къулбаселa атлантически блока тахханара стратеги могаргдолаш яц ядерни гераз юкъедоаладара гӀулакх хоалаяьча доазоний гома чу лоаттале. Цхьа болабелча, атомни тӀема чулоацаргъя ерригa планета.

Цунца бувзам болаш хьажа деза Европе ядерни гераз доаца зонаш хьаяра идеяга а. Цу тайпара йола зонаш бокъонца европейски хьаштаешта ма эшаре я. Аз-м аргдар, масала, Къулбаселен Европа геттара дика моттиг я цу гӀулакха. Амма хӀанзарчоа са мехках Советски Союзаца тӀом болабара йола плацдарм лерхӀаш я НАТО.

Низа позице тӀара хьайбахача политика шайха оагӀув яхье йоакхх гераз хьадара, хӀаьта из ба вай ханара эггара бокхагӀа бола кхерам. Цу даькъе бакха бӀабаьча нердача гоно кхы а кхераме ерзаергъя дунен тӀара ситуаци. Амма цхьана низ тӀа а бахийта нах машара прогресса новкъа баргхиларах бола тешам байна вац со...

Атта хеталургдолаш дар, вӀаши духьала латтача эскарашка дукхача шерашка гӀулакхаш а даь бола инаралаш, укхаза, Вене, хӀанз латташ болча кхохнама бӀахьанех а из дӀабакххара наькъех а дувцача хана полярни позицеш тӀа оттаргба аьнна. Цу лаькъе иштта хӀама белгалдаьккхар **польски инарала Мариан Нашковске:**

— Хьохаме да кӀийлен тӀарча дешай хьакъехьара хетараш массане цхьатарра хилар. Цул совгӀа, хӀаьта из, хетаргахьа, эггара лоархӀамегӀа дар а да, — хьалха НАТО гӀулакх деш хиннача инаралаша ца тӀема блока де лерхӀаш дараш агрессивни хилара мукъарло деш а цар уж во лоархӀаш а хилар.

Инарала Нашковске дӀахо дийцар группа йийцача цхьайолча хоадам боллаш йолча проблемех. Царех цаI — непровоцирующи оборона оалаш йолчун стратеги, вешта аьлча, оборона наступательни действешта мегаргйолча а оборонана а дика йолча а средствашца яр. Цу тайпарча оборонана юкъе хила йиш яц, масала, ВӀашагӀкхийттача Штаташа оборонительни гераз хьисане дӀаннйсъеш йола а, бокъонца лаьрхӀача, инаралаша шоаш къамоьлаш деш дукхаза нертагӀа ма дахара, хьалхагӀа дӀатоха гераз а агрессе гераз а дола «Першинг-2» ракеташ.

— Непровоцирующи оборона идея, — белгалдаьккхар польски инарала, — бухсоцача къаьчача мехка кхеравзле Ӏалашъа лаьрхӀа я, герзий боарам ма хулла лохагӀа а болаш. Цунах латт цун дикал. Амма из юкъейоалаяра мехкашта юкъе договоренность хила еза гераий дерригa агрессивни тайпаш дӀадахара хьакъехьа.

(АПН).

СЭВ ПРОГРАММА БОЛХ БЕШ Я

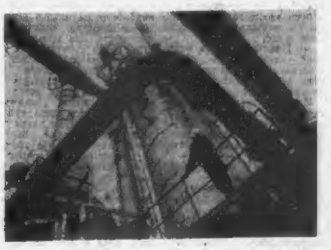

Дикка шерденнад тӀехьарча шерашка болгарски автокаранте поставкаш яра географи. Уж моноирелия машинаш ге йиш я 70 мехка порташка, машинаяьгъа станцешка, гӀишлош еча майдаш тӀа, складий помещенешка. ХӀанз укх сахьате шер-шера арахец НРВ духь-духьача модификацех йола 32 эзар автокар. Цар докхача дакъа экспорт ю СЭВ членаш долча мехкашка.

Керттерча дакъе уж шийшаш хьеш яр Пловдиверча «Рекорд» яха комбинат я республике.

СУРТА ТӀА: «Рекорд» яхача комбината хьайкӀаллачи майда тӀа: советски эксперт Н. Н. Односуков болгарски инженер М. Чердакови хьежаш ба СССР яхьийта еача автокарий аргӀанарча керттега.

БТА—ТАСС сурт.

ЧССР. Литвиновера чехословацко - советски доттагӀала цӀерагӀа йола химически комбинат — социалистически экономически интеграце къаьнта масал. Предприяти [illegible] стах дар Чехословакеи Советски Союзо, ГДР, Венгре. Советски мехкдаьттах укхаза хьаю этилен республика заводашта яхьча ца Ӏеш, доаза дехьа а йода.

Иштта лаьрххӀача трубопроводагӀа йода из ГДР Белерча мехкдаьтта химически комбинате.

СУРТА ТӀА: мехкдаьтта чакхдаккхара йола керда установкаш.

ЧТК—ТАСС сурт.

вац хургда-кх цар дувцар.

Ӏазиав, Бек-ханага хӀама а ца оалаш араяьлар, дикка ха яьлар из юха чу ца йоагӀаш. КӀаьта юхачуеча, дерма чу Бек-хана моттиг кийчъяьй ше, аьлар цо.

Кхий чу доаллар дарма, тоъала кӀоарга а шера а дар да. Дарма кӀийлен тӀа массеха уйг диллалар фусамнанас, цар тӀа тиша истинг диллар. ЦӀагӀа дахчак венге тӀа кила истинг.

— Укх шера коартолаш хуле тамаш я дӀайоахаргъя немцаша, — аьлар фусамнанас, — дарма вошаш а хургдац.

Бек-хан-м вацар цу чу дукха ха яккха уйла йолаш. КӀеззига кот тоабаллалца мара. Фусамнаьна сатеде велар из

— ХӀама дергдац, хургъя коартолаш. Дог ма дилла. Фрицаш лелхаберг6а... Дерригa хургда...

Ӏазигас доккха садаьккхар, йист ца хулаш, бийса даькъала а йийца, ахар. Бек-хана а аьлар цунга цо аьннар. ХӀаьта из яхачул тӀехьагӀа, ше цхьаь йисача а йоахар ше-шийца:

— «Хьа а хийла бийсадаькъала, дог дика, дикал дола кхалсаг».

Бек-хан сомаваьлча, ди да е хӀанз а бийса я къовсталуш дацар? Дарма чу буц а дийнахь а цхьатарра баьде ма хулий! Арахьара хьачухоача оалхазарий озаша хойтар сахиннилга.

ДӀаволаделар Бек-хана даьттӀай вӀалхара къайлагӀара вахар. Хан-ханахьа дава хӀама кхухьар цунна. Е Ӏазигас е нанас. КӀаьки вайтацар, из цу хана эӀамигача йийгаца вутар. Нанна е наьнанна из тӀехьайоагӀаргйоацаш, цхьа хӀама лургдаьле, ле а йий, сопайора цо из, е хьалхе цхьаннахьа цӀен тӀехьашка дӀаюгар. Цунах лечкъадора цар шоайн-
[illegible]

Исмаӏалас — иштта яр кӀаьнка цӀи — лерттӀа а дега ловш а дора Бек-хана гӀулакх. МоллагӀа а шийна тӀадиллар. Нанас оалар цунга, ший кот тоабелча на салте юха а тӀем тӀа дӀагӀоргва, цигача папайх дӀакхетаргва, тӀаккха цар моастагӀий боабергба, цхьана цӀабоагӀаргба. Бек-хана чоена тӀа дийбарг ехка йолаийча, кӀаьнко бӀаьрча моркӀ бера цу лорди. Уж дукхагӀа мел я цун кот сихагӀа тоалургба моттар цунна.

Депош дарма чура ара ца воалаш доахар Бек-хана. МадӀаьха дейош а дар-их уж! Ара боад белча хьалвоалар из цу халбатара, цӀагӀа дӀачуволар, массанешца цхьана пхьор дуар. Бакъда, Исмаӏал цу хана коанаӀарга ха тӀа латтар, нагахьа санна улицагӀа немций гучабоале, цу минуте хоам бергболаш. Бек-хана дарма чу дӀалачкъа кхувргдолаш. Из-м гӀадж а лувзаш дӀаволалора, кот а кӀеззига мара дазацар.

Юрта партизанаш лехаш чухьеж аьнна хабар арадаьлча, Ӏадика йийнар Бек-хана ший фусамдаьй. Иштта-м укхаза а бахкар кхерам ба, аьнна, хийтар цунна. ТӀаккха цу дезалга во доагӀаргда из бахьан долаш. Партизанех дӀахета вӀаштӀехьдоаларе ма дика дарих, аьнна, хетар цунна. Газеташ тӀа дийшадар цо царех, шийна чое дилаяцьа. Хьалха ше эӀамигӀа волча хана дувцаш а хезадар. Цун да а хиннав партизан, граждански тӀом болча хана. Лоалахо Абукар а хиннав. Дукха хезад цунна Абукара шоаш леладаьраш, шоаш даь тӀемаш дувцаш. ХӀаьта немций чухьенаш, лохаш бале, укх моттигашка а ба-их партизанаш, яхаш, уйла йора цо. Бакъда, царех дӀа мишта кхетаргва хаьар е цунна а е фусамнанна а.

Буц дӀаьаьлар цигара Бекхан, шийна дьача гӀулакха, цар мел даьча дикачоа фусамдаьшта дег тӀара баркал а аьнна. ТӀом йистебаьлча, нагахьа санна дийна вусе, царцига воагӀаргва ше, аьлар цо.

— Вайна Ӏергвац! — тӀатехар цо дӀаволавенначул тӀехьагӀа, юха а хьежа.

Новкъа ца а водаш, ара гӀолла водар из. Никъ тӀа фашистий постанш хила тарлора. ЮрдагахьаркЬа юкъе тоший таташ хьехозар, цига автомата таташ а даьлар. Массе а хана жӀалеш латар цу таташ-та тӀехьа, юрта цхьан оагӀорахьара хоахкалий вокха оагӀорахьа доалаш.

Малхбоале йолчахьа водар Бек-хан, цига фронта тана дар, цигача цунна дукха еза моттигаш, цун дегайӀоахо я. Ше малхбоалехьа водалга цунна хойташ цхьа белгало яр: малх чубузача согӀонгахьара хьавоагӀаш ма хьалар. ХӀаьта тулазенна кхьача оагӀорахьа е юстара ма дахара йола белгалонаш наг-нагахьа духьала гучайоала сердал яр. Мишенаш яр уж. ТӀаккха никъ ба-их цига. Цигъаза Ӏо а хай, котага салоӀийтар цо. Чов хӀанз а бокъонца йийрза яьннацар.

БӀарчча ди хи бисте, эргашта юкъе дӀедихьар Бек-хана. Хий шера дар. Тийрига да, аьнна, хийтар цунна из. Тийрнага кхаьчий - их нежций. ТӀаккха-м цуй юртага кхача а гаьпа мичаб уж. ДӀакхаьча, цига хьувзаш бий а хаш. Кхерам боссабир цуй дег тӀа цу уйӀаво. Малхбоаленгахьара а къулбаселенгахьара а хьалозаш цхьа къора таташ дар, цкъаза Ӏаьржа жӀаргаш тӀалатта самолеташ гучайоалар сигала, цигахьа, къора таташ долчахьа дӀайолхар уж. «ТӀаккха тӀом ба-их цига беш, хӀаьта юхасоцйадаьл-кх бӀехалаш», — ше тевора Бек-хана.

ЧӀоагӀа безам бар цун цӀакхача, ший дега хьалсара бераш бӀаргаго, цхьан сахьата, цхьан минута мукъагӀа. Духхьал дӀабӀарахьаний Партизанех дӀахета аьттув боаларе, цар новкъостал ле мегар цунна кийчарех дӀахета.

Садовлица сабар а даь, юрта чувахар Бек-хан. Йистерча коа дӀачухьваза венавер из. Бакъда, цигара жӀали хьаӀаьхар, из коанаӀарга юхасоцлашехь. Кхьача коанаӀарга вахар из. Юха а сеца уйла йиф: малав-хьогӀ цу коа вахар? Цига староста е полицай вахаш хуле? ТӀаккха шийна дола урс ше лехача котамо даьр ма дой цо. Из уйла яь Бек-хан валалехьа цхьа кхалсаг кхийтар цунах. Духхьал цу коанӀара тӀайоагӀар из. Цунна хьатӀаккхачалехьа, юха а сеца, дигахьа кхерам болаш хаьттар цо:

— Хьона мала веза?

— Хий, — жоп делар Бек-хана. — Хий мала...

Цхьан хӀамах дегабуам беш. Бек-хане кӀирьенна бӀарга а хьежа, кулг лостадар кхалсаго:

— ДӀаваллахь, дӀаваллахь, тхона во тӀадахьаргда Ӏа.

— Ай, ма кхера, со-м....

— А, хьай новкъа дӀагӀолахь... — коа дӀачуйолаелар из.

Бек-хан доккха са а даьнкха, карташта юхе гӀолла дӀаволавелар. Дехкевьына вар из Ӏазизайтара таша бӀарзкъаш ца дийха а шийна тӀадувхараш цитача, из йолча ца дита а. Хург ма дарий цунга маро цӀагӀа дита тиша бӀарзкъаш. ТӀаккха из сесаг а ца къехна мегар цувах. Сесаг коа дӀачуяьлча, карта юхе саца а сеца, из мича вода хьежаш латтар.

Бек-хан улица никъ а хоадбаь, ши коанаӀ а хоадаь, кхоалагӀача коа дӀачухьайзар. Укхаза коанаӀ а яцар, латаш жӀали а дацар, паргӀатта коа чуваха йиш яр. НогӀа нхийна хургдац коанадь коанаӀараш, тӀом юкъе а ийкха виса хургва ца йогӀаш.

Коа дӀачуваьлча, уйчен тӀа хьалтӀайоалача кхалсагах бӀарг кхейтар Бек-хана. ДӀакхайкар из цунга:

— Фусамнана, сабардел цхьан минута!

Юхасецар кхалсаг. Бекхана цунна дӀатӀа а веха, сайре дика йийцар, тӀаккха хий дийхар.

— Укх минуте, — аьлар воккхо. Йист ма хилланге хайр Бек-хана из эрсий кхалсаг йолга. Вож, хьалхагӀа цунах кхийттар а яр эрсе. ТӀаккха эрсий юрт я-их из. Кхалсаг наӀаргахьа дӀайолаелар, тӀаккха юхасецар.

— Хьо малав? Мичара воагӀа хьо? — хаьттар цо, кӀирьенна цунна бӀарга а хьажа.

— Вайчарех ва со-м, советски, — жоп делар Бекхана. Хур хилда, аьлча, хийтар цунна.

— Гу сона-м, — баьде лле а цӀеэсирхочун бӀарзкъаш эйла хиннадар цо.

— ДӀагуча ма ваккхалахь со, — дехардеш аьлар Бекхана. — Со-м хий а мелла, дӀагӀоргва хьона. Ӏа ехкийте чов а ехаргъяр аз... ТӀаккха минут ца йоаккхаш дӀа а гӀоргва...

Боккъалдар аьлча-м, иштта дацар из. Хий мала-м из хьега вацар — бӀарча ди хи йисте даьккхадар цо. Хий бахьан дар, цунга йистхила, из йолча кӀеззига саца а. Човва тӀара дийбарг а хийцаяр цо, хи йисте вагӀача хана.

— Мича ваха воала хьо? — геттара оаз шорта а яь, цунна дӀагарта а яха, хаьттар кхалсаго. — Гобаьнкха немций болга хаций хьона? БӀаргагушшехь — доацарг ма вий хьо.

— ТӀаккха фу дерга аз? — хаьттар Бек-хана, цо шийга чувола аларга доглоахаш, партизанех хӀама халцие ше цо шоайнга витарга доглоахаш. Царца бувзам тасса аьттув баргбацар-хьогӀ?

— Партизанаш лех вий яхаргаша, — сердар кхалсаг. — Коашка, цӀеношка чулелх...

— ТӀаккха бий партизанаш? — хаьттар Бек-хана.

Кхалсаг дегабуам беш бӀарахьажар цунна.

— Хац сона-м.

Цунна бокъонца хетадена а хиннадар шийгара хӀама ха гӀертий-хьогӀ из, бена. Вай эскархочун форма тӀа а йийха, моастагӀа хила а тарлу. ХӀаьта Бек-хана цун бӀарахьажарахи цо иштта жоп доларахи из партизанашца гӀулакх доагӀаш йий-хьогӀ, аьнна, хетаделар. «Хац сона» а цхьа ший тайпара аьлар цо. Из-м хувцаь а елар цӀаькха. Бек-ханага дегабуам я байташ. ХӀанз вӀалла гӀа а безам бацар цун цигара дӀаваха, чӀоагӀа эшар цу кхалсагаца къамаьл хилар, из шийх теша. ЦӀаькха гоц тӀа Ӏолох а вена, «ахӀ», яха волавелар из.

— Чов яз. Хьоарчаль хӀама ца хувце...

— ЦӀагӀа хьачуволь, — аьлар кхалсаго. — Хий а марга, — цхьа бе-башха доацаш аьлар цо из. Ца воззача хьаьшо шийх детабуам бирий-хьогӀ аьнна уйла верта чу есса.

Бек-хана бе дацар цо из минча бесса аьннадале а. Керттердар цунга фусамнанас чувола алар дар.

Хьалъура а этта, цунна тӀехьа цӀагӀа дӀачуволавелар из. ЦӀен наӀарах чӀега уллар. Цхьаь яр из цу чу хӀана укх сахьате. Ши бер цу бус нана йолча дигадар цо. Мар тӀем тӀа вар. Маьрда а хиннав цунца, вийнав массехк де хьалха немцаша. ЦӀагӀа дӀачувоаллашехь, пенах букъ а теха Ӏохайр Бекхан.

— КӀаьдвенний? — хаьттар кхалсаго къахетаме.

— КӀаьд а веннав, чов а лаз. Кога чов хиннияр сона. ХӀанз ерзаш латт. Дукха хӀама ца эшаш йийрзай, — шийна чов мишта хилар а ший новкъостех мишта къаьстав а, цхьан черсий юрта шийна шин кхалсаго дарба дарах а дӀадийцар цо. — ХӀанз партизанех дӀахета аьттув боаларе, — аьнна, чакхдаьккхар цо ший дувцар. — ТӀаккха вай эскарех а дӀакхетаргвар. ЦӀагӀа чу отта а вӀаштӀехьдаза мегар, — цӀагӀа сесаг а эӀамига кӀаьнки, шийна хӀанз а бӀаргавоанза вола, нана а болга дӀадийцар цо. — Со-м укхазара гаьна вахац, — тӀатехар цо. — Нагахьа санна инисса малхбоалехьа дӀавахача цхьан дийнахьа дӀакхача мег.

Кхалсаго, корта а этабеш, ладувгӀар цунга. Ший цӀи хьааьлар цо. Поля яр из.

— Аз цӀи а йийза, пхьор дӀсахлергда, — аьнна, хьалгӀиттар из. — Чов а ехкаргъя.

(Кхьестдоалар хургда).

ЛОРАЛЕЛАШ, МАШИННИКЪ!

Маьрlалкийна боад къоалалуш латтача хана чонаш віашагІа хоттаденнача мотте цхьан боарамагІа чархаш таташ е деш, Назрань станцерча машиннаькъа переездах тІехъэнкхаш латт Бакура Симферополе йода пассажирски поезд. Наькъа тІера барг ца боанкхаш гаьнна діахьалхашкахьа а хьежаш, юг поезд машинистаща. Машиннаькъахой форма юкхаш бола біьш нах кхы а ба Іо ца бувлаш, поездаца болхача пассажирашта кхерам бола хІама тІа ца кхачийтар духьа, цІе мел хьоча наькъа из расписанегІа лелийтар духьа ура лелаш.

Чархий татаца маьршача набарах веннача цхьан пассажира шийна хьалхашка біаргагу шийга сетувсаш хьежаш бола гаргара нах. Цхьаволчун біаьха вийкъ чанхбоалаш латт, цІаькха сецача Іовала кийчвала веза. Сих ца душ къамаьл деш ба вокха купе. Кортош кІайдена ши вокхда саг-вetерашш ба уж, ши-шегІа біаргашка этта хий къайла а ца хьош. Шоай тІема пиккъ цхьана тІем тІа хиена доттагІийн дагабеха багІа. Уллуврча полка тІа тоІІадаь бер маргІа а делла тхьайса улл кхалсаг-нана... Цу хана цІаьхха, буйкъ тІехьашка яьнна топ санна, мора кхага зов иІккхар купе чу, тІаккха Іохайла багІача пассажирий когашта юкъе Іобож безо кхера...

КІеанг-дукха ха яьннача гІолла Назрана станце наькъа милице болхлочунга хоам бергба Назранан Консерани заводан юкъарча машиннаькъагІа йодача поезда тІера кнога дохададь. хІаьта бехке барш баьдеча гІолла къайлабеьяна діабадаб, аьнна. Из даьраш Евлоев Руслан, Королев Николай, Базалев Владимир — Майски юкъерча школа дешархой ба. Царна яьъаь матерьиал Къулбаседа-ХІирий АССР

Пригородни райисполкома кхенза барий гІуланкхашта йолча комиссега хьалтьяхьийтай. Цхьабакъда, цуча хьалтьяхьийтай. Цхьабакъда, цуга нах даьр ер да аьнна хІанзалца хьакхаьча жоп дац.

ХІаьта цу хана Назрань станцехьа сихъенна-хьийдла духьала йоагІа багахьи поезд «Москва — Баку». Бийсанна корах діаэрахьежача машиниста хьалхашкахьа біаргагу хьувзаш дола рельсий ши така, наькъа біоахкала атІа, сихха тІехлелха бувзама, электропередачай біоагІийн шолтІераши, переезчай біоагІийн шолтІераши, переездашнара, полустанкашкара, нах бахача моттигашкара лампай сердал. Матера ца бодача біаргаца машиниста біаргаго еза, шийна хьалхашкахьарча наьнъал, светофорий сердаловел соагІа, кхы а поезди локомотиви малагІча хьал тІа я хьахьожаш йола цхьа иттех прибор а. Бакъда, фух из? Прожектора зІаларий сердалонах біаргаяйра рельсаш тІе улла біоагІана тара хІама. Юкъера юкъ сихха лоацлу, еза я хІара секунд. Машинисто цІехха тормоз теха тата даьлар, зэар тоин лхьаш йоагІа поезд. віашкаеттадухьаш йоагІа поезд. віашкаеттадухьаш йоагІа поезд. віашкаеттадухьаш йоагІа поезд. вагоний татаца, чархашта кІалхара діаухаш сийгаш а доланн лаьгІлу. Цхьабакъда, тІа ца кхетийташ юханкъовлалучара лынай хІанз поезд. Цхьа чІоагІача хІамания чархаш тІаккхийтта хоелар... Духхьал машинист фе хилар бахьан долаш ца хулаш дисар, нах а боадеш, кхала мегаш хиина доккха зулам.

Гучадаьначох, поезда хьалхашка наькъ тІа пхоргІа а лькха уллаш хиннаер мелаш ба ца ховча хулигански элементаш лаьрхІа йилла хиина машиннаькъа шпала.

Уж нах, вийсагІа аьча машиннаькъахой фел тахка лаьрхІан из наькъ тІа йиллан бола, гучох, ваггахьа мара хулаш доацар хиларга догдоахаш хиина зуламхой, мел аьча а, хьалехар, хІанз боазаш а ба. Уж хиннаб кхенза бола вежарий Хьусейни Мухьмади ДарсигоевгІар а Беслан Дарсигов а. Из гІуланх бахьан долаш уголовни доал гІоттадаьа. хІаранена дирагІча тайпара занбоагІа доагІа таІазар а дерга. Шоашта болча саньердама тІехйоалача поезда корех тІой чуднйта бераш моргаш ба уж а. 1983 шера март бетта хилар из. Цул кІеланга хьалхагІа Пхьилекъонгий-Юртая Назранан юкъерча машиннаькъа тІа. Доншалигъяй-Юрта нийса сельа, гучабеьнача цхьаькхавеша 20 миллиметр созгІа сома аьшка муш теха хинаа5 машиннаькъа пхоргІа. Цу муша сихха гартанхоачиш леттар грузовой поезд... Цхьа минут яха мара доккха зулам хулар.

Халахете а, Нийсаре района территоре тІа гІолла чакхбоалача машиннаькъа участке цу тайпара моттигаш кІеанга хилаш. Алкха цхьая 1983 шера укхаза йоханьй машиннаькъо тешшавен хаддапзеи болх бела ІалашдеІа йола біаьна согІа изоляторш. светофораш тІара, трансформаторш тІара, кхыча устройствош тІара итташ линзаш. Электроэнерги тедача предприятеца цу юкъа 5 эзар созгІча сома материальни зе даьд. Из даьр ва Назранан Пхьилекъонгий - Юртая юкъерча кабельни яьшкана 1982 шера 7 декабре шоаккъал-топ теха У. И. Местоев. У. И. Местоева да педагог ва,

Доншалигъяй-Юрта вахаш. Цу гІуланха уголовни дош а гІоттадаь, бехкечоа таІазар даьд.

Юхxера а, уж гІуланкхаш кІордадаьча машиннаькъахочун богара араякха тарлу сихвенна аьнна дош: «...нах а цу Назрановски района хилар из», е «...нха а уж кхувш доагІа бераш. Дай мукъагІа болий-хьогІ цар?» ХІанз а вайна юкъе лелаш дола уж харцахьара хІамаш, бакъдар аьлча, кхувш доагІача бераш юкъе школашка, райисполкомашкарча кхенза барий гІуланкхашта йолча комиссешка, кхыча общественни организацешка кхоачам болаш кхетам болх ца бар бахьан долаш да ала йиш йолаш дар.

Цхьабакъда, наст-насти машиннаькъа тІа пийслуча цу берий даьшка вай хатта йоккъ я: берашта кхетам балара, цар оамалашта тІахьожам доаттабаре даькъера шоай декхар, юххера а, машиннаькъа тІарча «берий ловзарех» дувлача зуламашта хьалхара шоай бехкетоихам кхетабой-хьогІ цар.

Укх тІа дуцар кхы кІеанагІа дагІац, мотт сона, г. Назранеи кхувш доагІача бераш машиннаькъа тІа доккха зулам дала тарлуш дола гІуланкхаш леладу Пхьилекъонгий-Юрт, Аьлтий-Юрт, Доншалигъяй-Юрт, БурокІалхе санна йолча района юртийн халкъа депутатий Советашта а.

М. БУКИЕВ.

(19 шо лрадаенача «Ленина никъ» яхача Нийсарен района газета тІара).

Новосибирскерча юкъерча музыкальни школа кхелагІча класса дешархо шийтта шу даьнна Вадим Репин даькъа ловцаш хилар планета массе малІкагера тІехбаьнна бола композиторий музыканташи Москве гулбеча шолагІча Дунен халкъашта юкъерча фестивале. ЦІаькха а цуи хулгеша екою цуи тІехдит йокха хилара мукІерло деш къоначча чІондарг деккадуга діаенна СССР Пачхьалкхен коллекцеца Страдиваре яь чІондарг.

Итальянски гонагча мастер духхьашха шийсъенай Новосибирске — массане а къовбалеьен йолча музыкальни цонтранта гаьна. Уникальни инструмент хилара йола шийн боккъо массана а тема а веш діагойтай Вадим Репина. Польше хиннача Генрика Венявске цІерагІча Дунен халкъашта юкъерча конкурсе доаш майралг а хьиска.

Паганинен Сарасатен романтикагеа Бетховена парметилагеа Баха философеги кхоачаш я къоначча чІондарт декхачун репертуара дилиаеш.

СУРТА ТІА: Москве хиннача шоллагІча Дунен халкъашта юкъерча музыкальни фестивала итара къонагІа исполнителаш — Вадим Репин (чІондарг), Евгений Кисин (фортепиано).

...Шеи а вошаш оалалургда сога, дерригача дунен тІа бац хІана царна хийсса барам, иштта хакха мах йу къоначча музыкантий гонахьа Социалистически Къахьегамаш Турпала, СССР халкъа артиста, СССР композиторий Союза хьалхарча секретаре Т. Н. Хренникова.

А. МОРКОВКИНЕИ
А. ЧУМИЧЕВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Заказникера цІоз

Грозненски милице райотделе, вайна хала хете а, воацаш ва тахан хьакъале маьжара ший бола-гІулах лелаладеш хиина участкови инспектор Анисин. Цо сихха гучадоанккар мел гоаза дьвулдам. Цудухьа, масала, хьунашка цхьаькха а дийна хІама ца дита лерхІаш бола браконьераш йоакхр еш ба діахойодача хана Анисимо бола болхлой дукхагІа хилийтара. Цар шортта доза а тахна а цоай браконьерски лераш ют-царна.

«Ильиновский» совхозера доахаш хІанз дика хьегаш дац. Але лава, да а дац-царна хьега дина. Тахан беттІаш бола 230 сет ахкан лагере дІабигаб. Из лагерь я Грозненски мехлесхоза территоре тІа пачхьалкхен заказника юкъе.

— Вай бутт соагІа йолча хана укхаза тхой доахан довжаде деваш да-кх тхо, — йоах МТФ бригадир волча Хасиев Альве.

Тхона біаргадайнар хІалакдаьча Іаламан ийрча сурт дар. Хьайбашта цхьаькха а тайпара дац хІама дисадацар цига. Церг хьакха моттиг яцар.

— Тамаш а яц! — йоах діало бригадиро. — Зээр соагІа устагІен газеи хиннад укх довтъашка Іа доанкхаш...

— Хьал биькогбоалда хьайбаш е оакхарий да-тели пачхьалкхен заказникан, совхозен даьгІенаш хІалайчьраш? — хьаттар оаха Ильиновски сельсовета исполкоме.

— Хоаш ма дий из-м хьан да, — аьлар председатель йолча Любовь Ивановна Сухоруковас, — ГуржегІерча наькъа шоай доалахьара же да-кх. Уж цар доаждаьд укхаза вай республика къун боахама министерства пурамах. Царех кхаьнненна — Б. Д. Ибрагимовна, Р. Б. Гаугашилена, С. Р. Катгарашвилена — гурахьа діадийна йилаташ доаддарах 655 сом гІод техад. Ер да документ. Къамеєттел, милици а хьайийцаир. Бакъда, милице фу де йиш я республика хьун ганзай даьшта духьала?

Тохкаргда вай из гІуланх: мишта доаждадайтад пачхьалкхен заказника территоре тІа наьхе доалахьара хьайбаш? Из мо дола хІама-м, милице болхлой мотте; моллагІвар а оарцагІваккха везаш ма дий. Бакъда, сага бала хиннабац цу къахкъехьа, ахха цхьан сельсовета мара. Цхьаькха а тайпара дукхьале яьц ГуржегІерча яха Іушта. Іайна укхаза шоай яха а доажадаь, біьстан юхье юка цІабахаб уж. Саго хьаттадац царга, хьан деина, фу «кальхатащ» да царна пачхьалкхен заказнике шоай яха Іужаш доажаде боккъо лураш. Цу тайпара «кальхаташ» ца хиина а хала мегу хиннадале а — харш «кальхаташ» хиннад уж. Иштта а вешта а дукха зе даьд цар. ДіалархІал саш хІанз мел доаньер динь хургла цар жезо діахьаха, халача Іана! Доаладзинча — петроддоцаица документ да. Массада, цар жезо колхоза [illegible]

Пачхьалкхен заказника территори наька жейо ярал доа истори сата ца ховш диса мегаш дар, нагахьа санна, «Ильиновский» совхоза доахаш иоцалла Іаьха децаре. Гаьзарана миссел мара шура яц цар хІанз, хьалъяя бун-ла яндарех.

«Районни охотовед волча С. А. Хашумова цхьаькха хІама дийцар тхона цу вашанихьа дувзадена дола. Цо бийцараш боккъонца бола браконьераш бар. Уж а укх лахьо вай йийцача Грозненски мехкесхоза территоре гІулакх доагІаш хиннаб. Цхьан дийнахьа (цу хана «Ильиновский» совхозе ваххаш хиннача Евгений Николаевича Дмитриева) шийй новкъостаща пхьагна залпах топаш яйттар, аккъача хьархарчацта. Ше даьр къайладаьа хийр Дмитриевна, цудухьа цуйна де хІама хиландар Хашумова. Бакъда, браконьераш районохотинспекце тІа а бийха, аьх хетаргдацар-хьогІ, яхаш, къамаьл дир цо. Цунах хІама хиланзар. Браконьераш, хета эхь долаш хиннабацар. Хьалха санна, хьунашка цІе хьатташ ютар цар оакхарий доадеш... Юххера а дийцар уж Хашумова. Нмохинан Дмитриевнен гІод техар 221 сом 50 сом. Бакъда, Дмитриев раьза хиланзар цу таІзарча таІазара. Из деткъар Ленински района халкъа судага, сиха юхадалаш, аьнна, согара гІода лаьрхІа даьккха аьча, со цІена ва, бехк бац са.

РайохотинспекцегІа баьгІараш; цецбаьнна, багенаш дійьтча бесар. ТІаккха, хьаметтабеьхача, оарцадаккха белар. Дукххаза дийцабар цар Нмохинн Дмитриевн пачхьалкхен заказника территоре тІа бе доахкаш герзаш долаш. Дмитриева къаметтел, машина а доадаьча оакхарой дулх кхаьхьа кийчъаь я. Цул соагІа, егерь волча Манафова хьалехай хьунагІа браконьераша оакхарий доадаь моттиташ. Цхьа шоаш дийнача аькхан дулха доакъош деш боахкаш а лийцабь уж. Уж мел йола уликаш судага діакхачийтар районохотинспекце. Фу хилар діахо? Нах керабир браконьераш шоай оагІув хьалдоацаргбоа. Уж мах боацаш гІо де белар Дмитриевна. Юриспруденце цхьа положени я, цулам даь ха діаьнна дукха ха хилча, цунах бехктокхаме ца оаш. Из «дош» дар Дмитриева хьалхьцар, шийна кІалхьарвала. Бакъда, цунах хІама хиланзар. Суде де доагІер дир браконьера.

...ХІанз Дмитриев Грозне ва вахаш. «Динамо» стадионе тренер а волаш. Шийй болх дукха безаш а ва, йоах. Хой-теш цун хьакимашта Дмитриев хьунагІара оакхарий а дукха дезаш волга?

Браконьераш таІазар ца деш битар кхераме да. Цар хІаланду вай Іалам — вайна гонахьара хозне. Оаха дийцар шоана Грозненски мехкесхоза территоре тІара [illegible]

Х. ДАЧАЕВ.

Письмон лерогІа

Кхоана хотталургья...

Массеха шу да Калинина поселке Жуковске улицагІа бахача наха Грозненски горсовета исполкоме, цун жилищни боахама управлене кхайбаш, зАлаленеш ухийта. Дехар цаІ да: шоаш чубаха № 75-105 йола коммунальни цІенош уллув гІолла тІехьайоалача централни канализацех діатохилга.

Цар яздау: «1981 шера оала кадальдар КПСС Нохч-ГІалгІай обкоме тхоан чудаха цІенош централни канализацех діатохаре лоакъьостал декаш. Цул тІехьагІа горисполкомо еннача задмех 1982 шера уж балхаш чакхдахара проектни - сметни документаци оттайир. 1983 шера канализаци йилла йоахкхаргья, аьнна, хоам бир тхога. Цох хІана хиланзар. ШоллагІа дайтача каьхате техан белар 1984 шера канализаци юларгья, аьнна. Из а бакъ хиланзар. ХІанз тхога хьахачох, укх шера дердолча балхий кленна юкъера делтакад тха канализаци юлилга».

Бакъдий из? — хетт аз Ленински райисполкома председателега Р. М. Таштамировга.

— Цох бакъдар хьона дувла йиш йолаш вац со. Иштта ма дале, гІулакх доацаш кхестабу нах. Хьожаргва со цу дешага. ХІаьта ма дарра дийцача-м, дешага хьажаезар а уж балхаш чакхдахадевар а горжилуправлени я.

— Оаха даьрхІалар 1984 шера вай дувцача цІенош канализаци юлилга чакхдаккха, — йоах горсовета исполкома жилищни боахама управлене начальника М. А. Турпухьанова. Алга ца таар бахьан долаш, цхьадола балхаш делгъ укх шера плана юкъера даькад оаха. Нагахьа санна горисполкомо ахча хьалене укх шера а цу цІеношка канализаци йилла хьожаргда тхо.

— Малев цига оаха кана дизаци юладаргья аьнар? — аз даьча хаттара раьза воацаш тІачейхар сона председатела заместитель. — Оаха юлаяргьяц. Шоашта еее, шоай ахчах йилла мукъа ба-кх уж шуга летаьараш.

— Вай дувцараш-м частни а доацаш, коммунальни цІенош ма-дий. ХІаьта Жуковске улицагІа № 75-105 йолча цІеношка канализаци юлдаргъя аьнна нах тешабаьраш а шо шоаш да, — аьнна яз діакхетаве тІерт со.

— Хьона сенагІа хоа оаха фу вийнед е аьнадац ХІанз вз діалахар хозаш ший хьо? Юлдаргьяц, — къамаьл хоададе безаш боаш, тІатоІІадаь аьлар А. В. Чабанова.

Дипденнад - хьогІ укхана хьалхагІа дийцар, аьнна хетаІп, аз дагадохийт горисполкома председатела заместитель волча А. В. Чабановгеи канализаци йиллар дехаш хиннача нахагеи ахийта письмош. Уж дукха да. Царех цаІ — горжилуправлене начальника М. А. Турпуханова Жуковске улицагІа бахача А. Мальсагова, горисполкома, Ленински ПУЖХ адресагІа яздаь письмо (№ М-447э, 1835, 1983 ш. 2/07) Іодийтар аз. Цун чудоацам иштта ба: «Горисполкомага Іа яхьайтача заявленех лаьца жилищни боахама хоам бу Жуковске улицагІа № 75-105 йолча цІеношка 1984 шера канализаци елга лаьца юкъедаккхийта хилараь».

Из письмо аз Іодийшача геттара раьза воацаш хьайзар председатела заместитель. Иштта жоп денна Турпуханов бехктокхаме оза веза, аьлар цо. ТІаккха раьза да фу гІулакх да боахама декъашта иккъе гІерта? Тхоай гІулакх оахош шийсетадергдац, аьнна, хьайкъа хадийтар цо.

Къамаьл кхы діахо дувца дезаш дацар. Гуш бар цо лаьна никъ.

ХІаьта а аьа зоза редакцега яз гІулакх кхоачаргда цар, нагахьа санна горисполкомо а цун отделаша а шийн ханнахьа хе девар даьдаларе. ХІанта къахьегамхой гІуллакхашка хьажа, цар йоахо е лелаьо херка а херка оттабаьб уж цу балха тІа.

Къахьегамхой письмошкарча предложенеши бехктокхаме а хеташ, царга болгъонга партийни никъ делабар цхьа санна дукхаза белгаладаьхад партийни документаша КПСС ЦК Политбюрос хьадех хьалхагІа тІайийна хиина решенеш тешаме кхоачашъелга Іалашдар, письмош тІа оттадаь дешаш лаьрхІа уйла тІа а йоахийташ къестаделга, боахама гІуланкхашка дола кхоачамбоацараш діадоахилга.

Из мара кхы хІама дац Жуковске улицагІа бахача наха дехар а.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

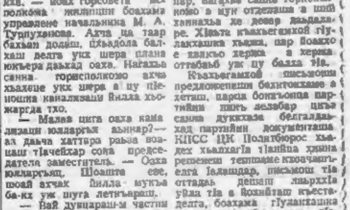

САЛОІАЧА ДЕНОШКА

9 ИЮНЬ

С. М. Кирова цІерагІа культурай салаІарен парк. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. «Советски эстрада седкъий» яха радиоконцерт. 12.00. Массови ловзараш, санъердаме состязанеш. 16.00. «Пушкинни Кавказ» яха лекци. 18.00. «Красный молот» заводе культура ЦІен художественни самодеятельноста концерт. 20.00. «Хозачун дунен тІа» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 8.00. «Унахцlено» яхача группа занятие. 10.00. «Са Россен тІагІолла» яха радиоконцерт. 12.00. Болх беш я аттракционаши ловзоргий автоматаши. 18.30. Заводской района художественни самодеятельноста концерт. 19.30. Болх беш я «ВІашагІкхетар» яха дискоклуб. 19.30. Абая цІерагІча Казахски Пачхьалкхен операй балетей Академически театра спектакль.

Химикий культура Дворец. 10.00. Волейболах йолча спортивни яхьаш. 11.00. Саг йоалаярa-яхара торжественни регистраци яр. 18.00. Къулбаседа Кавказе гІолла кинокъовбар.

10 ИЮНЬ

С. М. Кирова цІерагІа культурай салаІарен парк. Ййгача промышленноста болхлочун Ден хетадаь массови салаІар. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. «Советски экрана мелодеш» яха радиоконцерт. 14.00. Швейни объединене болхлой залхах дола концерт. 12.00. «Хозачун дунен тІа» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 11.00. Болх беш я «Фаьлгийн приключенейн дунен тІа» яха киноклуб. 12.00. Болх беш я аттракционаши ловзоргий автоматаши.

ФЕ ХИЛА

ХІара кІиранна долаш массеха авари хул наькъашка машенаш вІашагІкхетача гІоала тІехвалара правилаш телхаар бахьан.

Грозне наькъаш віашагІкхетача моттигашка 4 эзар соагІа яналаш оттальй. ТІаккха царна гартакхоачача хиеа уж тержатье декхарийла ва водитель. ХІаьта уж аьйнаш тержал ца е еш, шоаш ма болхха пхоргІа бодача наькъах тІехлелхаш бола водителаш хІана а лийслу вайна.

Грознерча Заводской районе 1570 автоколонна доалахьарча грузовой автомашина водителa Ш. Х. Дашаева Мира улицагІа Іоваргіаш латташ Чичерина улицагІа хьайоагІача водителa С. Сосаева лелхаш хиннача ПАП-5 автобуса ирнъ бенабаьц. Грузовик тІахкетарах гІовльянна автобус водителa юхаькъовла ца я моташ йисте дагІача цІенна тІаккхийттай водителa хала човнаш а еш.

Массеха ди хьалхагІа цигара гаьна йоашаш Чичеринен Дагестански улицаш віашагІкхетача мотте віашаккхийттай 2 автомашин: ГАЗ-24 «такси» (водитель В. К. Пайдар) Р. В. Эльмурзаева лелхаш хиина «Чечингтстройтранс» ПАТО доалахьара РАФ яха микроавтобус. Из авари хиннача мотте яьча човвех Р. В. Эльмурзаев веннав, чуваьгІча шиш пассажира чІоагІа човнаш яьй.

Водителаш корта бохабу малар мения хиларах еш йола авареш солаш яц. Надтеречни района Горагорски яхача поселке ах бийса яьнача хала корта бохабу малар менна волча «Жигуле» водителa — «Горскнефть» НГДУ бурувдеттачун помощника — В. Х. Исаева Центральни улицагІа воагІаш С. Тахаева лехкаш хиннача мотоцикла тІатехай машин, цунна хала човнаш а еш.

5-ча горбольница доалахьарча легковой автомобила водителa В. Г. Иванова «Кавказ» яхача гостиница юххе гІашлочоа тІатехай машин. Лораш хьажийтачул тІехьагІа гучадаьнад водитель корта бохабу малар менна хиннилга.

Массехк ди хьалха НГІАССР МВД ГАИ административни комиссен хилар корта бохабу малар менна а болаш машинаш лехкаш лийцача водителашта отталь материалаш юкъаш. Царех цхьараш ераш я: Н. Г. Анисимов — «Грозтрубопроводстрой» треста СМУ-3 прораб, А. М. Бабиян — «Октябрьнефть» НГДУ ОРС-а экспедитор, Т. Х. Ибрагимов — Советски района «Новая жизнь» яхача колхоза керттера зоотехник, В. Н. Сейфулин — аптекий склада водитель, М. И. Исаев — Шалински района Ленина цІерагІча колхоза болхло, — цу массанегара а 1 шера правиш діаяьхай.

ДІадахача кІирагІа (31 мае 1 июне кхаччалца) Нохч-ГІалгІай АССР наькъашка 25 автомашин хилай. 4 саг ве а вужа, 29 сага човнаш а еш.

НГІАССР МВД ГАИ.

«СОЮЗПЕЧАТЬ»
ЯХАЧ-А
РЕСПУБЛИКАНСКИ АГЕНТСТВА
РЕСПУБЛИКЕ БАХАЧА
НАХАГА ДІАХОЙТ

ИЮЛЬ БЕТТА ДЕНЗ А ДІАХОРЧА БЕТТАШКА А ЦІАКХУХЬАРГДОЛАШ МОТТИГЕРЧА ГАЗЕТАШТЕИ ЖУРНАЛАШТЕИ ЯЗВАЛАР 1984 ШЕРА 15 ИЮНЕ КХАЧЧАЛЦА ДІАХОХЬОШ ХИЛАР.

«Союзпечать» яха республикански агентство.

ТЕЛЕВИДЕНИ

9 ИЮНЬ

II ПРОГРАММА

17.30 — Кхоана — ййгача промышленноста болхлой Ди. «Халкъа дола товараш».

18.00 — «Телевиденин хьаьше цІа».

19.25 — «Нохч-ГІалгІайчоа кІира».

19.45 — Фильм.

РАДИО

9 ИЮНЬ

7.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

7.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

7.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).

7.33 — Хоамаш. Хоттам (эрсий меттала).

8.13 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.

8.23 — «Сердало» газета обзор.

8.30 — Передачай программе (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).

8.35 — «Къоначча юрта нордалар» (нохчий меттала).

10.15 — «Вай лоалахой болча». Къулбаседа - ХІирийчара передача (гІалгІай меттала).

10.30 — Реклама (эрсий меттала).

11.00 — «Къонал» яха радиоэпизоды (эрсий меттала).

11.30 — «Литературни Нохч-ГІалгІайче» (эрсий меттала).

12.40 — Концерт (гІалгІай меттала).

13.00 — Сийлахь - Йоккхача патален 40 шу дутларга. «Фронтовиков дагалувцараш» (нохчий меттала).

15.15 — «Зоене ваьша» яха музыкальни передача (эрсий меттала).

16.00 — «Кхахкав гІурхенаш» яха радиожурнал (эрсий меттала).

16.00 — «Музыкальни почта» (гІалгІай меттала).

УКВ

17.00 — «Опереттий санъар даим вагІенаш».

17.42 — Моттигерча авторий [illegible]

18.05 — Санъердаме малила.

18.40 — Нохч-ГІалгІай халкъий халкоараш.

10 ИЮНЬ

ЙЙГАЧА ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДИ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.

7.22 — «Ленинан некъ» газета обзор.

7.30 — Передачай программе (эрсий меттала).

7.33 — Передачай программа (нохчий меттала).

7.35 — Хоамаш. Хоттам (эрсий меттала).

8.25 — «Шоана хьо дото дарраш» (эрсий меттала).

11.20 — «Ййгача промышленноста болхлошта хетаь музыкальни программа (эрсий меттала).

16.00 — «Школьный глобус» яха радиоэпизоды (эрсий меттала).

16.30 — «Къона тІехо» (нохчий меттала).

18.00 — «Иллеш деттагІа даймерча» яха концерт (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — Иллеш діаоза Белова Евгений.

17.20 — Къона ваьша. Ййгача промышленноста болхлошта хетадаь концерт.

17.57 — М. Суслова стихашта даьла иллеш.

18.25 — Нохч-ГІалгІай музыка концерт.

Тахан хувцалуш мархаш я йолаш, йоачан а йоацаш малхбоалехьара секунда 5—10 метр мух а болаш, фегара температура Республике гІолла 29—30, Грозне 28—32 градус йолуш а болаш ха хила мег.

Кхоанен ломмса кхоалелаш а йолаш, наг-нагахьа сиха а ехаш, цхьацхьайолча моттигашка лоацачха хана догІа а делхаш, из дикъувкъаш кхайсса делха а тарлу, бе-беча оагІонашкахьара секунда 3—7 метр сиха мух а хьекаш, фегара температура буйсанна 11—16, денна кхоана 25—30, Грозне 21—26 градус йолуш а болаш ха латта тарлу.

Метеостанци.

Хьамеара газет дешараш!
ДІАДОЛАДЕННАД 1984 ШЕРА ШОЛЛАГІЧА АХ ШЕРА
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА
Газет язду республико почтови отделенешка, «Союзпечать» агентствошка, предприятешкарча, организацешкарча, учреждененшкарча общественни уполномоченнешка.
Газет яздора мах (ах шера) — 2 соми 4 кепиги.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхача секретаря — 2-84-88; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-84-75; письмаш — 2-85-64; корректораша — 2-89-88.
НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-88; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-84-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.
Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка.
СФ02235. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2555.